

SVERIGE 10 —
NORGE 10.—
DANMARK 12 —
INKL. MOMS

MYNT 1•85 KONTAKT FEBRUARI

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

Säter, 1 öre 1638. Koppär. Kungl. Myntkabinettet. Foto Nils Lagergren, ATA. I detta nummer berättar Sten Törngren om sitt arbete med Kristinas 1-ören.

Drottning Kristinas ettören av koppär	sid 4
Kungliga Myntkabinettets bilder	sid 10
Apropå en liten skatt från Skåne	sid 12
”Haga-plåten”	sid 14
Lek med mynt	sid 16
Boyacá och San Carlos	sid 17
Botanistmedaljer till museet i Göteborg	sid 18

HIRSCH MYNTHANDEL AB GRUNDAD 1893

Vi har flyttat
till
Nya Lokaler

Butiken öppnar 4 februari

Ny adress:
STUREPLAN 4
114 35 STOCKHOLM
08/11 05 56

VI KÖPER

som vanligt utländska mynt
speciellt från följande områden

USA
NORGE
ITALIEN

Till Vårens skriftliga

AUKTION

emottager vi t.o.m. 15 feb.
Mynt, medaljer, sedlar etc.

WALLIN & BAKOS AB

Kungsgatan 4B 2¹/₂ tr
Box 26058, 100 41 Stockholm
Tel. 08-10 00 57, 10 00 58

Mynt försvinner

Den sista femöringen slogs den 14 november 1984 på Myntverket i Eskilstuna. Därmed har en 360-årig tillverkning av först koppar- och sedan bronsmynt tagit slut. Det var nämligen 1624 som de första fyrkarna i koppar präglades i Säter.

Från 1855 var mynten av bronslegering i stället för koppar; som vi meddelat tidigare försvann 1981 en komponent av 4% tenn ur dem (SFS 1980:949), varför de tekniskt sett inte var brons sista tiden av sin tillverkning. 25-öringen upphörde också att slås samma dag under hösten.

Som bekant upphör 5 och 25 öre att vara lagligt betalningsmedel med utgången av juni i år.

Mitt i City

PEO Mynt & Frimärken

Med stor sortering av

Mynt • Sedlar
Medaljer
Frimärken • Vykort
Aktiebrev « Tillbehör

Drottningg. 19, Box 16245
103 25 STOCKHOLM, Tel. 08-21 12 10

Storg. 2
852 30 SUNDSVALL, Tel. 060-11 15 40

Två minnesmynt föreslagna

Myntverket föreslår regeringen i en skrivelse av den 13 december 1984 att två minnesmynt skall slås 1985, det ena med anledning av FN:s Världsunngomsår, det andra med anledning av att FAO förklarat 1985 som skogens år i sin verksamhet. Upplagorna bör vara högst 120.000 vardera, legeringen 925/1000, bruttovikten 16 gram och diametern 32 mm.

Vi får anledning återkomma till dessa förslag.

Måndagsseminarier i numismatik

Lokal: Sandhamnsgatan 52 A,
Stockholm, kl. 18.30 (obs!)

- 4/3 Om stämpelidentiska vikingatidsmynt och vikingatida stampstillverkning. Ett tekniskt experiment (forts. från 12/11 1984). Sven Brahme m fl.
- 11/3 "Den senmedeltida penningen i Sverige". Bakgrund, metod, resultat. Brita Malmer.
- 18/3 Thordeman XVI i depåfynd och hopade fynd. En principdiskussion om myntfyndens källvärde. Kenneth Jonsson och Brita Malmer.
- 25/3 Genomgång av aktuell litteratur.

OBS. ÄNDRAD TID!

Välkomna!

Brita Malmer

MYNTKONTAKT

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

Östermalmsgatan 81
114 50 Stockholm
Telefon 08-67 55 98
(måndag - fredag kl 10.00 - 13.00)

Myntkontakt:

Postgiro 42 30 50-4
Bankgiro 219-0502
Svenska Handelsbanken

MYNTKONTAKT utkommer den
1 i månaderna februari - maj och
september - december
Prenumeration: helår 75:-

ANSVARIG UTGIVARE:
Nils-Uno Fornander

REDAKTION

Huvudredaktör:

Lars O. Lagerqvist

Adress: Box 5405

114 84 STOCKHOLM

Tel. kontorstid 08-783 94 20

Biträdande redaktörer:

Madeleine Greijer (program,
föreningar, aktuella auktioner)
Torbjörn Sundquist (annonsering)

Teknisk redaktör

(lay-out & formgivning):

Hans Franzén

ANNONSER

Bokning

Telefon 08-67 55 98 (kl. 10 - 13)

Annonspriser exkl moms:

2 sidor (mittuppslag)	2 200:-
2:a omslagssidan	1 450:-
omslaget 4:e sida	1 800:-
1/1 sida (157×220 mm)	1 200:-
2/3 sida (104×220 mm)	850:-
1/2 sida (157×108 mm)	650:-
1/3 sida (50×220 mm)	450:-
1/4 sida (76×108 mm)	350:-
1/6 sida (50×108 mm)	250:-
1/12 sida (50×52 mm)	150:-

Sista materialdag:

Den 1:a i månaden

före utgivning

Heloriginalt alt

manus och gärna skiss.

Sändes till

Strängnäs Tryckeri AB

Box 13

152 01 STRÄNGNÄS

Annonser som ej är förenliga
med SNF:s, FIDEM:s och
AINP:s etik
kommer att avböjas

ISSN 0435-8245

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

Vårprogrammet 1985

Om ej annat anges, hålls mötena kl 18.30 i Historiska museerna, Storgatan 41, Stockholm.

- Februari 6 Kring våra mynt- och medaljgravörer. Från Mäster Ulrich till Léo Holmgren. L. O. Lagerqvist.
26 Sedelafon under medverkan av L. Wallén, som talar om riksgäldskontorets sedlar och visar bilder.
- Mars 21 "Roms mest fruktansvärda fiende" (Cicero). Om mynt och politik i Västra Mindre Asien under 1:a århundradet f Kr. Harald Nilsson.
- April 10 Ett svenskt numismatiskt ämne - ännu ej bestämt.
25 Programmet ej fastställt.
- Maj 11-12 Årsmöte i Västerås. Preliminärt tar programmet sin början lörd kl 11 med visning på Västerås museum, efter lunch årsmöte 13.30 i rikssalen, därefter fortsatt visning, sedan besök i domkyrkan, middag på kvällen, enskild övernattnig. På sönd utflykt till Tidö, Skultuna, Anundshög, Engso, beräknad avslutning ca kl 17. Detaljerat program senare.
20-21 Auktion i hörsalen, Historiska museerna, Stockholm (ingång Storgatan 41). Visning 17-18.30, därefter auktion.
24 Sista sammanträdet före sommaren. *Utflykt* i Gustav Vasas och hans söners fotspår i Uppland/Södermanland. Avsatt redan nu en semesterdag för denna fredag!

SNF:s kansli

har postadress Östermalmsgatan 81,
2 tr ö g, 115 50 Stockholm. Telefon-
tid måndag - fredag kl 10 - 13, tel 08/
67 55 98, besökstid 10.30 - 12.30.
Semesterstängt från midsommar till
ca 1 september, samt över julhelgen.

Auktionen

har som synes flyttats till maj för att
inte kollidera med andra auktioner i
april. Materialstopp: 15 februari.

Samlarmynten

Några medlemmar har ännu inte
hämtat de samlarmynt 1984 som de
beställt med hämtning. Dessa kom-
mer att sändas som postförskott.

Medlemsnålen

i silver kan fås från kansliet.
Pris 20 kr + porto.

Nordisk Numismatisk Årsskrift

Årgång 1982 som så optimistiskt ut-
lovades före jul är ytterligare för-
senad. Tryckningen lär pågå i Hel-
singfors när detta skrives. Du glöm-
mer väl inte beställa?

Äldre litteratur

Nya medlemmar och läsare kan stu-
dera en förteckning i nr 9/10 1984,
som kan fås från kansliet.

Dansk Numismatisk Forening 100 år

Vår danska systerförening firar
under 1985 sitt 100-årsjubileum.
SNF och vår tidning framför sina
hjärtligaste gratulationer och hop-
pas på fortsatt, framgångsrik verk-
samhet!

Drottning Kristinas ettören av koppar

Ett fascinerande ämne

Av Sten Törngren

Svenska ettören är som sådana ett mycket intressant område. Det första ettöret tillkom 1522 och det sista ca 450 år senare, 1971. Under seklernas lopp har ettörena skiftat i material, i storlek, i form och i utseende. Under de första ca hundra åren gjordes ettören endast av silver, ehuru ofta av dålig legering så att de ser ut som vore de koppar. De första ettörena av koppar gjordes under Gustaf II Adolfs tid. De fanns då både i form av fyrkantiga klipningar och som rundmynt.

Eftersom mynten på den tiden var s k värdemynt, där värdet av metallen skulle motsvara myntets valör, blev ettören av koppar rätt stora och allra störst de från drottning Kristinas tid.

Under hennes tid gjordes av koppar ettören från 1638 till 1653 med uppehåll för 1642 och 1643. Dessa mynt torde vara bland de mest intressanta svenska mynt som överhuvudtaget finns. Detta beror på att samtliga årtalen uppvisar ett mycket stort antal varianter, allra mest i början.

Varför så många varianter?

Bild nr 1 visar principen för hur dessa mynt valsades. De olika stampanarna på valsarna gick ofta sönder och då måste nya tillverkas. Detta innebär alltså att om en enda stamp

på en vals gick sönder, så måste hela valsem göras om. Valsem blev då i regel inte riktigt lika den tidigare. Härigenom uppstod ett mycket stort antal olikheter på de tillverkade mynten. Bara för att ge ett exempel så förekommer ordet för "drottning", alltså "REGINA", stavat såsom REGINA, REGIN, REGI, REG, RE och dessutom REGNA. Tre och till och med fyra av dessa stavningar kan förekomma på samma årtal. En annan sak, som bidrar till att dessa mynt är intressanta, är att de är stora med en diameter av 47–48 mm och alltså lätta att läsa. Vikten är 51.5 g. Vidare är dessa mynt inte särskilt sällsynta och priset är någorlunda överkomligt, vilket ju inte är fallet med alla mynt idag.

Avsiktliga eller oavsiktliga variationer

Av de många olika tecken som finns på dessa mynt är säkerligen de flesta icke tillkomna av en slump. Om det är en ruta, en ros eller en lilja har detta säkerligen sin särskilda mening. Om ordet för drottning, alltså "REGINA", är stavat REGINA, REGIN, REGI, REG eller RE beror säkerligen i första hand på det utrymme som stått till buds. Däremot, om stavningen är "REGNA", så beror detta säkerligen på ett miss-

tag. När första bokstaven i "DALARENSIS" är ett bakvänt D så är säkerligen detta också ett misstag. När interpunktionen består av punkter eller när den består av rutor, så är detta givetvis också gravörens avsikt, men när interpunktionen helt enkelt saknas beror detta säkerligen på glömska. När fem punkter, fem rosetter eller fem rutor förekommer i fälten, är detta avsiktligt gjort men knappast när fyra rutor finns i stället för fem och än mindre när tre punkter finns i stället för fem. Ett närmare studium av dessa mynt är därför utomordentligt intressant men vi skulle börja med att titta på hur myntet normalt ser ut.

Normalt utseende

För att ge en kort överblick över variationerna på dessa mynt vill jag alltså först beskriva deras normala utseende. På åtsidan, alltså den sida där namnet "CHRISTINA" återfinnes, är texten normalt ungefär följande: "CHRISTINA D G SVE GOT WAN DESI REGI ET PR HAE". Detta betyder: Kristina med Guds nåde svearnas, götarnas och varendernas utkorade drottning och arvfurstinna". På denna sida finns en vapensköld som kan variera i utseende. Ovanpå denna finns en krona, som också varierar, och mellan kronan och vapenskölden stundom ett prydnadstecken. Dessutom förekommer i regel ett prydnadstecken högst upp på myntet, alltså före "CHRISTINA" och ibland insmugit i texten. Interpunktionen mellan de olika orden och bokstäverna kan utgöras av punkter eller av rutor eller till och med saknas ibland.

På frånsidan är texten (med många variationer): "MONETA NOVA CVPREA DALARENSIS" följt av årtalet. Detta betyder: "Nytt kopparmynt från Dalarna". På denna sida syns dalpilarna, som varierar i utseende, och i de olika fälten finns fem punkter eller rosetter eller rutor. Ibland saknas någon av dessa, vidare finns en pilsköld, vilken varierar i storlek, och den kan omges av två eller tre rutor och två eller tre punkter.

Referensverk

När det gäller dessa mynt finns ett vedertaget verk att referera till. Det utgavs av Hallborg och Hartman år

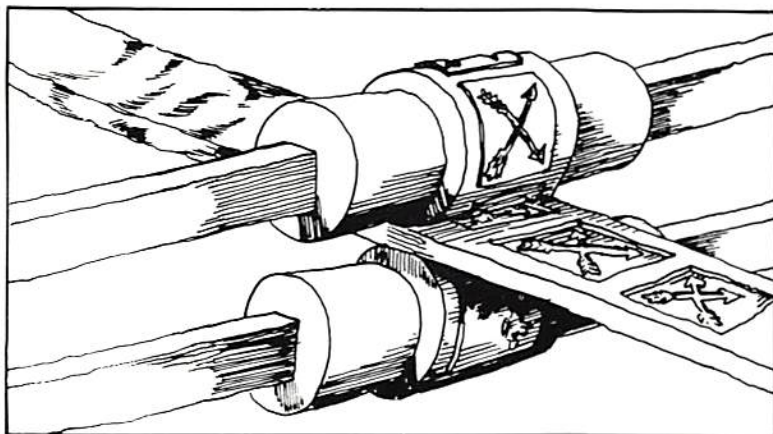

Bild 1: Principskiss av valsverksprägning (teckning efter Ingemar Carlsson, se MYNTKONTAKT 1980/2, s 30).

1883 och ingår i Numismatiska Meddelanden nr 8. Detta torde vara första gången inom svensk numismatik som en så utförlig variantbeskrivning gjorts. Och detta verk gav upphov till en fullkomlig hausse i samlandet av varianter av dessa mynt. (Verket omfattade även Gustav Adolfs kopparmynt). En annan positiv sak med detta verk är att under auktioner på mynt av detta slag har under årens lopp i regel alltid refererats till HH-nummer och om avvikelser funnits har dessa angetts. Ett studium av gamla auktionskataloger kan därför vara mycket intressant. Verket är emellertid ganska svårsläst. Det har t ex inga bilder. Det är vidare ibland ofullständigt och behäftat med en del felaktigheter. Dessutom är det svårt att få tag i.

Då jag funnit dessa mynt vara så intressanta, har jag under flera år ägnat dem mycket tid och stort intresse. Jag tycker att det vore mycket berättigat att utge ett nytt verk, som redogör för typolikheter och varianter, och jag har studerat många offentliga och privata samlingar och sammanställt alla de olika typer jag kunnat finna. Min avsikt är att sammanställa dessa och även beskriva en del av hur mynten tillverkats, vad ett öre var värt på den tiden, tidigare kända samlare och samlingar av dessa mynt osv. För att kunna göra denna förteckning så fullständig och bra som möjligt skulle jag dock behöva få hjälp av dem som läser denna artikel och som har något att ge. Jag kommer att sluta med en rad frågor, där jag speciellt behöver läsekretsens stöd.

Att ett verk om drottning Kristinas kopparettören säkerligen blir intressant framgår om man kastar en blick på de olikheter som finns hos dessa mynt under de 14 år de präglades. Jag kommer i denna uppställning även att nämna speciellt intressanta varianter som finns under de olika åren.

1638

Bild nr 2 visar den första typen av ett Kristina-öre i koppar. Vapenskölden har här inga sidoprydnader, s k voluter. Den är omgiven av två rosor och två rosetter och dess krona har ytterligare två rosetter (ibland endast två rosor). Frånsidans fält är prytt med fem punkter. Pilskölden omgiven av två punkter.

Bild 2: 1 öre 1638 av äldsta typen med rak vapensköld och med 5 punkter i frånsidans fält. Teckningar (denna och följande): J. O. Andersson, Landskrona.

Bild 3: 1 öre 1638 av senare typ där vapenskölden har voluter och med rosetter i frånsidans fält.

Bild 4: S k slingerprydnad under kronan (obs samma bild som nr 13)

Bild nr 3 visar ett ettöre från samma årtal men av helt annat utseende. Åtsidan har sålunda en vapensköld med sidoprydnader, som på alla senare ettören. Observera även den s k slingerprydnaden mellan åtsidans krona och vapenskölden. Frånsidan är försedd med fem roset-

ter i stället för som tidigare fem punkter. Vidare finns en rosett efter varje ord i texten på denna sida på den variant som avbildats. Texten som sådan är även något olika mot den tidigare beskrivna varianten.

Bland de olikheter som förekommer på ettören från detta årtal och även från andra årtal är en del så stora att de, enligt min uppfattning, bör uppföras som olika typer. Inom varje typ finns sedan ett antal smärre olikheter, vilka lämpligen bör betecknas som varianter. Med en uppdelning enligt detta tycker jag att det blir intressant för den vanlige samlaren. De stora olikheterna betecknas alltså som särskilda typer och små variationer betecknas som varianter.

Bland de stora olikheter på 1638 års ettören anser jag t ex vara att vapenskölden ibland inte har voluter, ibland har voluter. Vidare är en väsentlig olikhet om frånsidan är försedd med fem punkter eller fem rosetter. Andra skillnader är om texten är "SVECO" eller "SVEC". Ibland förekommer mycket sparsamt på detta årtal. "WAN" i stället för "WAND" eller "WANDA". Vidare, som framgår av bilden, finns ibland en rosett efter varje ord på frånsidan.

Bland smärre olikheter kan exempelvis nämnas att på vapenskölden mellan dess krona och själva skölden ibland finns en slingerprydnad, ibland inte. Se bild nr 4. Ordet "koppar" stavas ibland "CVPREA", ibland "CUPREA". I texten står det vidare t ex "REGI" eller ibland "REG", "WANDA" eller "WAND" eller "WAN". "PRI" eller "PR", "GOT" eller "GO". Vidare kan pilskölden omges av två eller tre punkter eller vara helt utan omgivande punkter. Vidare kan en ros förekomma efter ordet "DALARENSIS". Tecknet i omskriften före ordet "CHRISTINA" resp. "MONETA" varierar. En intressant variant här är en kvadrat före "CHRISTINA" i stället för det annars vanligare tecknet en ros, som i sin tur kan skifta i utformning.

Bild nr 5 visar fyra av de olika prydnadstecken, som förekommer på detta års ettören före ordet "CHRISTINA", alltså högst uppe på åtsidan. Man kan undra vad betydelsen av dessa prydnadstecken är. Syftar de på den som graverat stampen, syftar de på varifrån kop-

Bild 5: Fyra olika prydnader framför CHRISTINA högst upp på åtsidan.

parn kom eller vad syftar de på? Kan det möjligen bara vara en ren prydnad?

Av detta första år av Kristinas ettöre känner jag till inte mindre än ca 60 olika varianter. Om man utav dessa skulle plocka ut några stycken, som jag anser vara speciellt intressanta, skulle det vara följande:

- Rak vapensköld, alltså utan voluter. Finns bara av detta årtal.
- HER. Åtsidans text slutar normalt med HE, ibland med H och senare ofta med HAE, men av 1638 och endast detta år finns en enda variant, där sista ordet är HER. Intressant är att notera, att denna stavning dock förekommer oftare på riksdalrar.
- Rosett efter alla ord på frånsidan i stället för som normalt en punkt eller ett kolon.

1639

Lustigt nog är detta det enda år där interpunktionen helt blivit bortglömda alltså helt saknas. Och ännu lustigare är att detta förekommer både på åtsidan och på frånsidan. Dock aldrig samtidigt. Pilskölden på mynt från detta år är alltid omgiven av punkter. Dock ibland av tre, ibland av två.

Texten i omskriften varierar mycket. Sålunda förekommer tex SVEC GOTH WAN. DESI CVPREA eller SVEC GOTH WAN DESI CUPREA eller SVEC GOTH WAN DESI EL eller SVE GOTH WAN DESI EL. SVE GOTH WAN DESIG.

Om man plockar ut de mest intressanta varianterna från detta år enligt mitt förmenande skulle det bli:

- DESIG. Just denna variant av endast detta årtal har denna förkortning av ordet "DESIGNATA". Normalt för 1639 är ordet förkortat DESI men på andra årtal finns även andra förkortningar.
- Helt utan skiljetecken i omskriften på åtsidan.
- Helt utan skiljetecken mellan orden i omskriften på frånsidan.

1640

Enligt den store kopparmyntsamlaren Cavalli skulle av detta årtal finnas en typ, där riksvapnet är omgivet av två rosor. Jag har dock aldrig sett detta mynt och skulle vara intresserad av upplysningar härom. Finns detta mynt verkligen?

På detta årtal finns även väsentliga typolikheter i texten. Sålunda GOTH WAN resp. GOTH WAND resp. GOT.

Många obetydliga variationer och ändringar i tex interpunktionen finns även. Vidare olika prydnadstecken före "CHRISTINA" och före "MONETA". I texten finns även andra skillnader, tex REGI resp. REG, DESI resp. DE, HE eller H hoppbundna eller bara H. Vidare är pilskölden omgiven av två eller tre punkter. Ordet "DALARENSIS" förekommer med flera olika felstavningar.

Om man skulle ta ut några speciellt intressanta varianter av detta årtal skulle jag vilja föreslå:

- Riksvapnet omgivet av två rosor enligt ovan.
- DE. Detta år är det enda som har en variant där ordet "DESIGNATA" förkortats på detta sätt.
- "DALRENSIS" i stället för "DALARENSIS".
- "DALARENSIS". Första bokstaven är alltså bakvänd, en sak som ibland förekommer på äldre svenska mynt men mig veterligen aldrig på något annat Kristina-ettöre.

1641

En del av nutidens samlare tvivlar på att detta mynt överhuvudtaget existerar. Det har visserligen i gångna tider varit till salu då och då, t ex vid Bukowskis auktion 1897 och Cavallis 1927 men då i mycket dåliga exemplar, varför ett visst tvivel på att det verkligen varit mynt från 1641 kan anses berättigat. Enligt Hallborg & Hartman nr 101 är myntet beskrivet och det är angivet, att texten mellan DESI och ET PR ej är läsbar, förmodligen beroende på svag prägling, och anges två kända ägare till detta mynt. I Kungliga Myntkabinetet finns ett exemplar som exakt stämmer med HH:s beskrivning och, vad mera är, i det fynd som gjordes i Gryts skärgård 1974, då ett stort antal Kristinaettören hittades, återfanns ett exemplar från 1641. Detta visar sig identiskt stämning med det som finns i Kungliga Myntkabinetet. Detta anser jag vara helt tillfredsställande bevis för att ettöre från 1641 finns. Senare rön har dessutom givit vid handen att förmodligen minst två olika stammar existerat.

Dock är myntet tvivelsutan ytterst sällsynt och det skulle vara mycket intressant att få ta del av ytterligare exemplar som befinner sig i privata eller offentliga samlingar.

1644

Bild nr 6 visar ett ettöre från detta årtal med den berömda varianten arabisk 4, dvs sista siffran i årtalet anges, istället för som vanligt med romerska siffror, med en arabisk 4. Tydligt var det så att när denna stamp skulle impuneras så tog gravören för mycket av utrymmet i anspråk så att när han kom till slutet fanns det inte plats för romerska IV. Han kom då på den fyndiga idén att sätta dit en vanlig 4.

Bild 6: 1 öre 1644 med s k arabisk 4:a i årtalet.

En annan, liknande trevlig variant som bara förekommer på detta år är att valörsiffran 1 är angiven med romersk siffra I, istället för som alltid annars med en arabisk etta (1).

Bland väsentliga olikheter på detta års ettören märkes vidare att fransidans fält är försett med fem rosetter eller med fem rutor. Detta är intressant såtillvida att från tidigare år där ettörena alltså präglades i Säter är fälten först försedda med fem punkter och därefter alltid med fem rosetter. Från och med 1644, när ettörena alltså är präglade i Avesta, är fälten alltid försedda med rutor utom på det förmodligen först präglade exemplaren år 1644 som har rosetter. Kan detta möjligen betyda att rosetter respektive rutor kan ha med präglingsorten att göra?

I texten förekommer vidare CVPREA respektive CUPREA. Ibland saknas ordet DES (eller DESI) helt i texten. Detta är också intressant. "Designata" betyder ju nämligen utkorad och Kristina var "utkorad drottning" och inträdde som fullmäktig part i regeringen först i december 1644. Då togs ordet DES bort från myntet, eftersom hon inte längre var utkorad. Eftersom dessa mynt präglades endast en mycket kort tid under 1644 är denna variant ganska ovanlig. På inget av följande års ettören förekommer heiler som sig bör detta ord.

Detta år, 1644, är mycket intressant och många andra olikheter finns. På alla tidigare år har sålunda interpunktionen i texten utgjorts av runda punkter. På detta år förekommer dels dylika, dels små rutor i stället. Vanligen är åtsidan försedd med punkter och fransidor med rutor, men rutor på båda sidor förekommer även (detta är också fallet för

kommande år). Pilskölden före kommer mellan tre punkter eller mellan två rutor eller är icke alls omgiven av tecken.

Ordet för drottning förekommer stavat REGI eller REG eller RE.

1645

På detta årtal är riksvapnet stundom omgivet av två rutor, ibland icke, pilskölden stundom omgiven av två rutor, ibland icke, ordet CHRISTINA stundom föregånget av en ruta, ibland av en lilja eller utan prydnad. Det finns även smärre olikheter, t ex liljeprydnad mellan åtsidans vapensköld och krona, rutan på åtsidans nedre pilvinkel saknas och interpunktionen utföres med rutor eller punkter.

Som vanligt förekommer även olikheter i texten, t ex GOT resp. GO, REGINA resp. REGI, PRI resp. PR.

En speciellt ovanlig och intressant variant av detta årtal är där CRISTINA är föregånget av en lilja. Annars är ettören från detta årtal rätt vanliga och förekommer ganska ofta i bra skick.

1646

Som huvudolikheter här märkes att riksvapnet stundom är omgivet av två rutor, stundom icke, att pilskölden stundom omgiven av två rutor, stundom icke. Vidare den lustiga varianten att REGINA är felstavat REGNA.

Bland övriga olikheter på detta årtal märkes att interpunktionen i texten kan bestå av punkter eller av rutor. Prydnadstecknet före CHRISTINA varierar eller saknas helt. Stavningen i texten varierar såsom alltid, t ex REGINA eller REGIN eller REGI eller alltså REGNA, GOT eller GO, PRI eller PR, NOVA eller NOV.

Riksvapnets krona varierar under åren i utseende flera gånger (se längre fram i denna artikel). På vissa år, t ex 1646, finnes denna krona med två olika utseenden. Man kan undra om kronans utseende kan ge antydning om i vilken kronologisk ordning dessa typvarianter förekommer.

1647

Den mest iögonfallande olikheten på detta årtals ettören torde vara att åtsidans vapensköld resp. dess

Bild 7: 1 öre 1647 med fyra olika varianter vad avser prydnadstecknen i fälten: resp. 1:o rosor och rutor, 2:o endast rutor, 3:o endast rosor samt 4:o helt utan prydnadstecken.

krona omgives av olika tecken. Som framgår av bild 7 kan dessa prydnadstecken vara dels rosor och rutor, dels bara rosor, dels bara rutor och överhuvudtaget helt saknas.

Bland andra olikheter märkes olika prydnadstecken i texten, olika kronor på riksvapnet m.m. Bland olikheterna i texten märkes GOT resp. GO, REGINA eller REGIN, PRI eller PR, NOVA eller NOV, CVPREA eller CVPRE etc.

1648

Ettören från detta år är ganska ovanliga och det är logiskt att så många typolikheter inte finnes. Den mest väsentliga skillnaden torde vara att riksvapnet stundom omgives av två rutor, stundom icke. I texten observeras stavningsolikheter NOV eller ibland NO. Vissa smärre interpunktionsvariationer finnes även, t ex årtalen skrivet XL. VIII i stället för XLVIII.

Från detta år saknar pilskölden alltid omgivande rutor.

1649

Återigen förekommer riksvapnet med eller utan omgivande rutor. I texten finnes som alltid olikheter, t ex REGINA eller REGIN, PRI eller PR, NOVA eller NOV, CVPREA eller CVPRE eller CVPR. En speciellt intressant variant torde vara att en lilja förekommer före CHRISTINA, i stället för som vanligt en ruta.

1650

Här förekommer på en variant den krona som är vanlig under år 1653. Säkerligen en avsiktlig variant. En oavsiktlig dylik är däremot när sista ordet på åtsidans text som skall vara HAE i stället är AE. Före CHRISTINA finns i regel en lilja, dock ibland en ruta. REGINA stavas stundom REGI.

1651

Även här förekommer något vanligare den krona på riksvapnet som är standard 1653. Ordet REGINA stavas ibland REGIN, ibland REGI och ibland REG. Vidare MONETA eller MONET, CVPREA eller CVPRE, GO eller GOT. Ibland

föregås CHRISTINA av en lilja, ibland av en ruta.

1652

CHRISTINA föregås i regel av en lilja men ibland av en ruta. Diverse varianter i texten som alltid REGINA eller REGI. Slutordet HAE är ibland förkortat till H, GO eller, GOT, REGINA eller REGI, MONETA eller MONET, NOVA eller NOV, PRI eller PR etc. 1653 års krona på ungefär 50% av detta års ettöring.

1653

Detta år är det enda där frånsidans krona förekommer mycket mindre än normalt. Vidare förekommer vissa andra variationer, t ex REGI eller REG. Totalt 6 st olika varianter är upptagna i Hallborg & Hartman, vilket stämmer med vad senare forskning också givit vid handen. Bild 8 visar stor resp. liten krona på frånsidan.

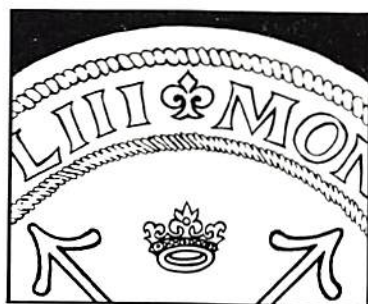

Bild 8: 1 öre 1653 frånsida med stor resp. liten krona.

Olika typer av riksvapnets krona

Eftersom detta är en av de väsentligaste detaljerna som ändras under åren ska jag här redogöra för de fyra typer av krona som finnes. Förutom dessa kan smärre variationer även finnas.

"Typ 1638"

Bild 9: 1638 års krona.

Denna krontyp är den enda som förekommer på ettören från 1638, varför jag anser det lämpligt att kalla den som ovan. Den förekommer även på de tre följande åren, alltså under de år då ettörena präglades i Säter. När präglingen återupptogs i Avesta efter ett uppehåll, alltså 1644, så fanns denna krona även på en del varianter från detta år, dock icke på alla.

"Typ 1645"

Bild 10: 1645 års krona.

Denna krona fanns tidigare på 1644 års ettören men är praktiskt taget standard 1645 och förekommer även sparsamt 1646.

"Typ 1646"

Bild 11: 1646 års krona.

Denna krontyp började vara standard år 1646 och är den enda eller

den vanligaste t o m 1651. År 1652 förekommer den på ungefär hälften av alla kända varianter.

Denna kronotyp är den enda som finns på ettören från år 1653. Den förekommer även tidigare, vilket är intressant att notera. Sålunda finns den på ungefär hälften av 1652 års ettören, nämligen då det i omskriften finns en lilja före CHRISTINA. Övriga mynt från 1652 har 1646 års krona och då är omskriften prydd med en ruta i stället för liljan. Men, ingen regel utan undantag, på en variant har jag funnit lilja i kombination med 1646 års krona.

"Typ 1653"

Bild 12: 1653 års krona.

Intressant är också att år 1651 finns en enda variant, enligt vad jag funnit, med 1653 års krona. Samma sak gäller 1650, en enda variant med 1653 års krona. Däremot förekommer den icke alls 1649, 48 eller 47. Egendomligt nog finns den emellertid på en variant redan från 1646. Man skulle då kunna tro att denna åtsida är bevarad och förekommer även senare år, men så är icke fallet, eftersom den skiljer sig i andra detaljer.

Kronans botten är stundom perspektiviskt sedd, stundom sedd rakt från sidan.

Slinger - respektive liljeprydnad

På ettörens ända fram t o m 1645 förekommer stundtals ett prydnads-tecken i kronans nedre del ovanför riksvapnet. Detta tecken är antingen en s k slingerprydnad eller en lilja eller saknas helt. Se nedanstående bilder.

På 1638 års mynt finnes dels krona med slingerprydnad, dels krona

Bild 13: Krona med slingerprydnad.

Bild 14: Krona med liljeprydnad.

utan, medan 1639 års alltid har slingerprydnad. 1644 förekommer alla tre varianterna, medan 1645 antingen har liljeprydnad eller ingen prydnad alls.

En utav de saker jag helst skulle vilja bringa ljus över är betydelsen av detta tecken. Är det bara en prydnad eller vad symboliserar det?

Bild 15: Krona utan prydnad.

Vädjan om hjälp

Min avsikt är att iordningställa ett verk över dessa ettören, som omfat-

tar alla kända varianter. Det är givetvis omöjligt att åstadkomma detta till hundra procents fullständighet, så att inte någon som helst variant saknas. Men de undersökningar jag har gjort torde vara så kompletta att en förteckning bör iordningställas. För att denna skall vara helt pålitlig bör den vara baserad på exemplar som jag själv sett och studerat, och dessa exemplar bör vara så bra att något tvivel om deras variantbeteckning icke förefinnes. Därför skulle det vara mycket värdefullt om de som läser denna artikel och har något som de tror är av intresse för mig, ville ha vänligheten att meddela mig detta. Speciellt skulle jag önska att någon av läsarna kunde ge mig upplysning om följande saker:

1. Enligt uppgift skall det ju finnas ett ettöre från 1640 med riksvapnet mellan två rosor. Har någon sett detta?
2. Jag skulle gärna vilja se ett ettöre från 1638 där fransidan endast har två punkter i fälten, eftersom den övre och nedre saknas. Detta lär finnas, men jag har aldrig sett det.
3. Samma sak gäller ett mynt från 1650, där ruta enligt uppgift skall saknas i övre pilvinkeln. Detta har jag aldrig sett.
4. Alla som har något exemplar av 1641 års ettöre skulle hjälpa mig om jag fick studera detta, t ex med foto.
5. För ett par år sedan erbjöds jag ett ettöre av en handlare i Borås från år 1644 utan DES i texten. Exemplet var emellertid kantexemplar på båda sidor, varför jag inte köpte det. Förmodligen gick det till någon handlare i södra Sverige och därefter till någon samlare. Jag skulle vara mycket road av att få ta del av detta exemplar, alltså klippt på båda sidor.
6. Som nämnt i artikeln förekommer ettöre 1648 med rutor omgivande riksskölden. Jag skulle gärna vilja ta del av ett vackert exemplar av denna variant.
7. Av år 1652 skall finnas en variant med CVPR i texten i stället för CVPRE eller CVPREA. Jag skulle gärna vilja se denna variant.
8. På Stockholms Stads Bokauktionskammare såldes 1964 den

13 april ett verk kallat "Beskrivning av Drottning Kristinas ettören av koppar". Förmodligen var det handskrivet i folioformat. Enligt uppgift från Stadsarkivet var säljaren köpman Kjell Boberg, Bollarp, Adolöv men Stadsarkivet kan icke ge någon upplysning om köparen. Kan någon hjälpa mig? Författare "Stålbåge" (Pseudonym).

9. Den heraldiska betydelsen av de olika tecknen på dessa mynt är intressant, men jag har icke lyckats spåra upp någon källa som kan tala om tolkningen av den. Kan någon ge mig tips här-om?
10. Överste Bengt Reutersköld ägnade dessa mynt mycket stort intresse under 60-talet. När han dog, 1966, hade han sålunda iordningställt ett manuskript till en motsvarande variantförteckning med en hel massa fotografier. Många säger sig ha sett detta manuskript men ingen vet var det är. Kanske någon läsare gör det?

Från den första Hildebrand-föreläsningen: professor Philip Grierson välkomnas av Kungl. Myntkabinettets chef Lars O. Lagerqvist. Foto: Gabriel Hildebrand. Vi återkommer med bild av medaljen över Bror Emil Hildebrand så fort denna är färdigpräglad.

Kungliga Myntkabinettets bilder

De flesta läsare är medvetna om vad Kungl. Myntkabinettets (KMK) vanliga samlingar består av: mynt, medaljer, sedlar och polletter. Vad som är mer okänt bland numismatiker är att KMK innehar en stor samling bilder och tryck, som behandlar allt ifrån "ren" numismatik till ekonomisk-politiska pamfletter, banksatir och myntet i konsten. Denna samling innehåller material från de flesta länder och täcker en bred tidsrymd. Till sin övervägande del förvärvades den med Bankmuseets samlingar. Materialet är för närvarande under bearbetning för att närmare bestämma bildens ålder, konstnär, ursprungsland och framförallt dess syfte och motiv, i den mån så icke skett tidigare.

De två bilder som jag skall ge en kortfattad historik över är båda klassificerade som bank-satirer. Den första har sitt ursprung i England under 1820-talet och den andra är en av Albert Engströms Söndags-Nisse-bilder från 1915.

Den första bilden är en gravyr, utförd av Theodore Lane och färg-

lagd av Sutherland. Bilden är publicerad av Thomas McLean 1826. Motivet är ett torg, antagligen i London. Platsen är fylld av män och kvinnor som på olika sätt försöker överleva i ett tillsynes kaotiskt ekonomiskt uppror. Tiden för bildens publicering var onekligen en mycket orolig period i England.

Gravören Theodore Lane (1800–1828) gjorde sina bilder i samma anda som Rowlandson och Cruickshank, med sina satirer för dagen. Dessa tryck, som gick ut i stora upplagor, var en sorts föregångare till våra dagars bildjournalistik. De gav allmänheten tillgång till mer eller mindre färiska nyheter i bildform.

Lane's gravyr, som gjordes 1826, visar hur det dåvarande banksystemet faller samman. En mängd affärer och banker har hängt ut skyltar, där de förklarar sig i konkurs. Det är en lång kö av människor som vill in i fängelset. Dessa blir bortmotade på grund av "överbeläggning". Människor försöker storma de stängda bankerna, medan bankirerna själva försöker fly eller begär

själv-mord. Oftast visar bilden dessa bankmän med undangömda kontanter.

Som centralfigur i bilden syns William Cobbet med en flagga med texten "Cobbet for Ever". Cobbet var en välkänd satiriker och kritiker av det dåvarande parlamentariska systemet i England. Han förespråkade allmän rösträtt och årliga val till underhuset. Han blev också känd för sin bitska kritik mot den jordägande klassens ovilja att hjälpa det socialt och ekonomiskt undertryckta proletariet. Cobbet hade själv länge försökt få en plats i underhuset men lyckades inte med detta förrän 1832. Längst upp på bilden ser man en luftballong som försvinner bort från kaoset. Ballongens namn säger allt, "Convenient Retreat". Naturligtvis skall man inte ta denna bild som en dokumentär skildring utan som en överdriven politisk pamflett.

Den andra bilden, som är av ett senare datum, är uppbyggd på ett helt annat sätt. Att presentera konstnären, Albert Engström, är

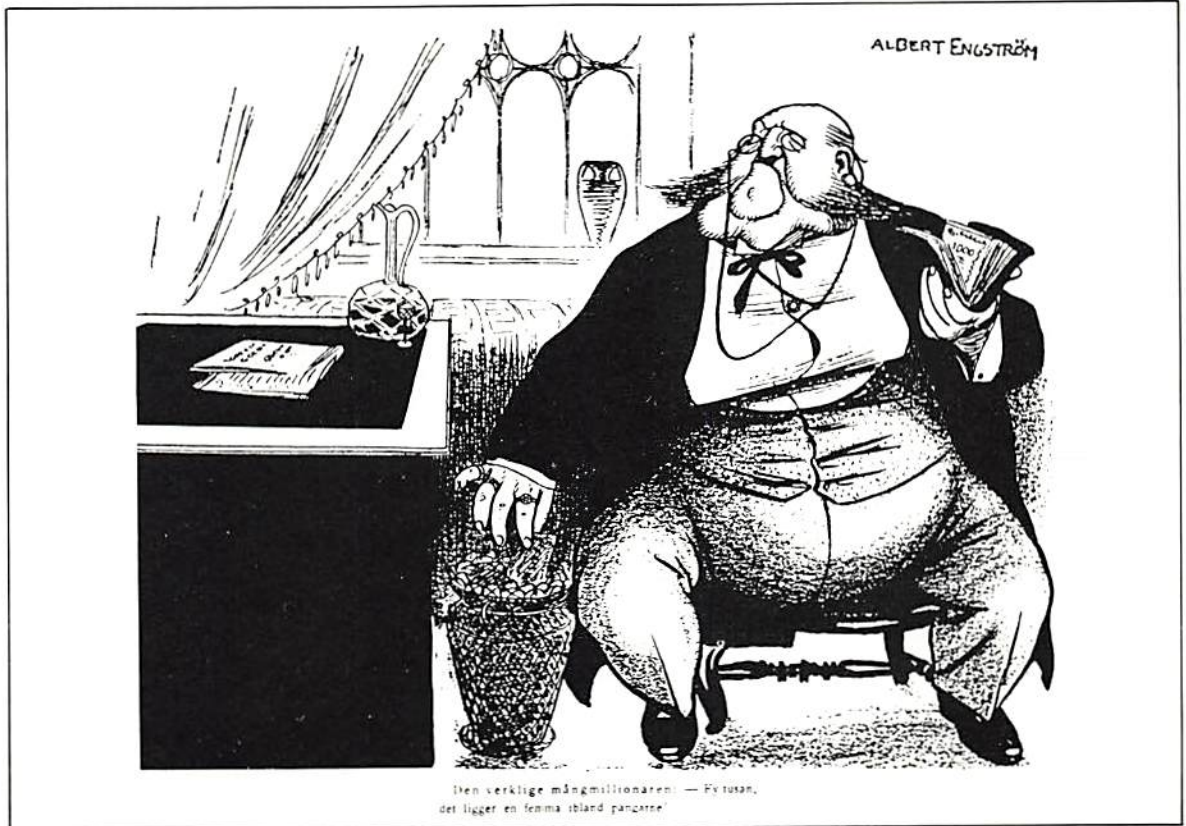

Reprinted & Enriched by Theodor von Linné

London Published in The "M. Linné" 26. Raymarket 1876.

Illustration by Nathan van

THERE NEVER was such TIMES.

Den verkliga mångmiljonären: — Fy tusan, det ligger en femma ibland pancorren.

nog inte nödvändigt. Hans teckningar av olika "gubbar" är mycket välkända och speciella till sin karaktär.

Denna bild, som tecknades 1915, föreställer en mycket frodig man sittande vid sitt skrivbord. Hans samsättning vid detta tillfälle är att "rensa" sin plånbok. Han upptäcker mitt ibland de tusenkronorsedlar som fyller plånboken en femkronorsedel, varvid han utbrister: "— Fy tusan, det ligger en femma ibland pangarne!". Efter detta utbrott tar han den osmakliga sedeln och slänger den i sin papperskorg. Teckningen har titeln "Den verklige mångmillionären." Med tanke på hur det ekonomiska läget var i Sverige och resten av världen är denna bild mycket provokativ mot de så kallade "Gulaschbaronerna", som på ett eller annat sätt lyckades göra sig förmögna under krigsåren. Denna teckning har varit publicerad i skämt- och satir-tidskriften Söndags-Nisse som startades av Hasse Z med Albert Engström som en av de flitigaste medarbetarna.

Per-Gunnar Holmström

Kungl. Myntkabinettet stängt jan — feb.

För internt uppordningsarbete hålls Kungl. Myntkabinettet stängt för *forskarbesök* under januari och februari 1985. Observera: *utställningarna* är som vanligt öppna alla dagar utom måndagar 11–16 och besök kan avläggas för rådfrågning (*ingång från Narvavägen*) tisdagar 13–16. Telefonjour upprätthålles under kontorstid, men vi ber att det som inte är brådskande sparas till mars, då forskarbesök m m åter kan ordnas, ehuru som vanligt — på grund av lokalbrist — i mycket begränsad omfattning. Vi beklagar, men vi kan under jan–feb alltså *inte* släppa in besökare till magasin och bibliotek annat än i sådana trängande fall, där tillstånd meddelats i förväg (skriv under adress Box 5405, 114 84 Stockholm, eller ring 08/783 94 00, men kom ihåg att det skall vara *angeläget!*). Vi behöver nämligen arbetsro.

Skriftliga förfrågningar kan insändas som vanligt och besvaras *i mån av tid*.

Apropå en liten skatt från Skåne...

Mitt arbete med bearbetning och handläggning av inkommande myntfynd vid Kungl. Myntkabinettet är så gott som alltid mycket spännande och givande. Hit kommer både små och stora myntfynd, alltifrån ett enda fragment till skattfynd om hundratals mynt, stundom flera tusen, liksom kyrkfynd vilka kan innehålla mynt ända från 1100-talet till idag. Varje mynt ges samma status vad beträffar registreringen av såväl själva myntet/mynten som fyndets proveniens, dvs fyndorten.

Detta arbete blir naturligtvis, som väl de flesta arbetsuppgifter, så småningom i viss mån rutinmässigt. Jag noterar fyndorten, gör myntbestämningar, skriver listor, låter fotografera mynten osv. Mestadels kan jag under den fortlöpande registreringen endast konstatera att vissa mynttyper återkommer inom samma område medan andra aldrig dyker upp i denna del av landet. Varje fyndmynt har givetvis alltid sitt egenvär-

de, men många fynd som registreras vid Kungl. Myntkabinettet utgör därtill viktiga bekräftelser på redan gjorda erfarenheter vad beträffar t ex spridningen av mynt i landet både i tid och rum.

Då och då får Kungl. Myntkabinettet emellertid in fynd för bearbetning, som väcker vårt intresse utöver det vanliga, beroende på att de på något sätt skiljer sig från övriga genom sitt läge, sammansättning eller innehåll av mera sällan förekommande mynt. Det kan gälla fynd som påträffats under ovanliga omständigheter, depåfynd med en sällsynt sammansättning, mynt som kanske visar sig vara det andra kända exemplaret eller mynt som vi överhuvudtaget aldrig har sett tidigare bland de svenska fynden. Dessa kategorier utgör välkomna avbrott i rutinarbetet och ägnas rimligtvis mera uppmärksamhet. Naturligtvis är dylika tillfällen en sporre i arbetet och man blir nyfiken och vill forska vidare. Sådana forskningsinsatser kanske endast stannar vid en anteckning för förvaring någonstans medan andra kan leda till en längre uppsats i en facktidskrift.

Alla fynd som bearbetas vid Kungl. Myntkabinettet publiceras, som jag hoppas är väl känt, i Nordisk Numismatisk Årsskrift (NNÅ), vilken är meningen skall utkomma årligen. Mynten publiceras där emellertid alltid i efterhand och alla har inte tillgång till den. Därför har jag för avsikt att med några rader då och då omnämna de fynd, som annars bara skulle ha lett till en anteckning, medan de känns aktuella.

Ett av de fynd som gett mig inspiration till detta är ett mindre depåfynd från Örkelljunga sn i Skåne. Det består av endast 21 mynt varken särskilt värdefulla eller ovanliga, men om man vill kanske man kan se dem som en liten hälsning från någon som levde i 1700-talets Skåne.

Fyndet gjordes på Pinnåns södra strand i april år 1981. Normalt gör ån en liten krök precis runt platsen för myntgömmen, men vid högvatten översvämmas denna plats och marken har därigenom kommit att friläggas. Flertalet mynt låg inkilade mellan frispolade alrötter medan endast ett fåtal hade spritts i strömrikt-

Kungl Myntkabinettet

Utställningar:
Ingång Narvavägen (hörn
Linnégatan), 2 tr.
Stockholm

Aktuell programinformation:
08-783 94 00

Museet:
Tisdag — söndag 11 — 16
Måndag stängt
Besöks tid: tisdag 13 — 16
(ingång Narvavägen)
Besöksadress (efter
överenskommelse
om tid per telefon):
Storgatan 41
Postadress: Box 5405,
114 84 Stockholm
Tel.: 08-783 94 00

Foto: Bengt A Lundberg, RAÄ.

ningen och låg lösa på marken. De flesta mynten var samlade inom ett mycket litet område, inte större än en kvadratdecimeter.

Fyndet anmäldes genast av upphittarna till Skånes Hembygdsförbund i Kristianstad varvid en efterundersökning av fyndområdet gjordes, men fler mynt fanns inte att ta tillvara. Enligt deras rapport fanns ej heller någonting som kunde tyda på att mynten varit nedgrävda. Förmodligen legat i någon slags penningpung som så småningom förmultnat och, för att återge rapportens något känslolösa och av historiens vingslag gripna skildring, "sannolikt tappats av någon person – måhända ridande – som antingen skulle forcera den på detta avsnitt grunda Pinnån eller ta sig upp för den branta sluttningen mot söder".

Mynten översändes så småningom till Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer. De var då fortfarande kraftigt korroderade och lämnades omedelbart till tekniska institutionen för rengöring och konservering. De var sedan lätta att bestämma och visade sig vara 19 svenska mynt från åren 1664–1729

samt två danska från 1715 och 1716. Den förespeglade ryttaren har alltså passerat än någon gång efter år 1729.

Mynten har bestämts som följer:

Sverige,

Karl XI, Stockholm, 2 öre 1664, 1666; 1 öre 1666 (2 ex), 1667, 1668 (2 ex).

Karl XII, Stockholm, 5 öre 1702; 4 öre 1718; 1 öre 1697, 1705, 1706.

Fredrik I, Stockholm, 1 öre 1720, 1722, 1723, 1724 (3 ex), 1729.

Danmark,

Fredrik IV, 16 skilling danske 1715, 1716.

Mynten finns nu på Kristianstads länsmuseum.

Monica Golabiewski

Peter Berghaus

professor, numismatiker och museiman, gick hösten 1984 i pension som direktör för Landesmuseum i Münster, Westfalen. Peter Berghaus är sedan närmare 40 år en stor Sverigevän och har deltagit i det stora arbetet med de svenska vikingatida skatternas publicering; han är också korresponderande ledamot av Svenska Numismatiska Föreningen och innehar Brenner-medaljen. Nyligen hedrades han av American Numismatic Society med dess förnämliga Archer M. Huntingdon-medalj. Vi önskar vännen Berghaus många aktiva år inom mynt- och penninghistorisk forskning!

Ändring i DNF:s auktionsstadgar

Dansk Numismatisk Forening har vid höstens generalförsamling beslutat upphäva den bestämmelse i sina auktionsstadgar, som förbjöd mynthandlare att delta i auktionerna. Fortfarande måste man vara medlem i en till Nordisk Numismatisk Union ansluten förening för att få lämna anbud.

**GYNNA
MYNTKONKAKTS
ANNONSÖRER**

”Haga-plåten”

En serie polletter med myntvalörer

Av Yngve Almer och Ingemar Carlsson

Tandläkaren Manne Jacobson i Lindsberg (1894–1974) var en samlare med intresse för de flesta av numismatikens olika grenar. Hans brett upplagda samling omfattade material från många länder, alltifrån antiken till nyare tid. Genom nära förbindelse med mynhandlaren T G Appelgren förvärvade han en stor del av Georg de Laval's svenska myntsamling. I några fall finns bevarat skriftligt material från Manne Jacobsons verksamhet som samlare.

År 1946 köpte han några polletter av en handlande Thulin i Enköping. Troligen hade denne annonserat om dem i någon Stockholms-tidning, möjligen Svenska Dagbladet. Thulin har sänt två brev, båda maskinskrivna och med namnet Arthur Thulin tryckt överst på papperet. De lyder sålunda:

Enköping den 19 maj 1946

Herr Doktor Manne Jacobson,
Lindsberg

Till svar å Edert ärade av den 10 d:s. ber jag få meddela att ifrågasvarande mynttecken finnas i ett mindre antal exemplar och utgör serien 6 st. nämligen 2, 5, 10, 25, 50 ören och 1:– kr. Några ettöringar blevo ej gjorda på grund av för hög tillverkningskostnad. Priset är kr. 10:– pr serie, då också ett P.M. beträffande deras tillkomst m. k. kan erhållas.

Högaktningsfullt
Arthur Thulin

Enköping den 13 juli 1946

Herr Doktor M. Jacobson,
Lindsberg

Härmed har jag äran pr postförskott översända ifrågasvarande mynttecken s.k. ”Hagaplåt” i hel serie, 1 st. 1 kr., 1 st. 50 öre, 1 st 25 öre, 1 st. 10 öre, 1 st. 5 öre och 1 st. 2 öre. Som framgår av P.M:et gjordes aldrig några ettören. Av 2 ören finns endast ett fåtal ex., men då Ni var bland de första som beställde har jag även medsänt ett sådant.

Jag ber om överseende med dröjsmålet, men har jag senaste månaderna varit överhopad av både eget och kommunalt arbete. Hoppas emellertid Dokorn blir nöjd med köpet.

Högaktningsfullt
Arthur Thulin

Polletterna åtföljdes av ett maskinskrivet ark i folio med följande text:

P.M.
beträffande s. k. ”Hagaplåt”.

Två år efter det min fader, Olof Thulin, startade sin affär i Enköping öppnade han år 1888 en filial vid Haga tegelbruk i Svinnegarns s:n. c:a. 4 k.m. utom staden.

Vid bruket, som då ägdes av en överstelöjtnant Braunerhielm, arbetade under somrarna även mycket s.k. löst folk särskilt smålänningar ända upp till 400 st. säges det. Så gott som allt arbete gjordes då manuellt, varför det fordrades mycket extrafolk, dels vid tegelbruket och dels för stora dikningar för torrläggning. Av dessa ”importerade” voro många ordentliga och många av dem blevo också bofasta vid Haga eller i enköpingstrakten. Många av dem voro emellertid ett ostadigt släkte, som tog dagen som den kom och söp upp avlöningen i staden, så att de, men naturligtvis även andra, behöfde förskott mellan avlöningsdagarna. Förskottslikvid ordnades så att brukskontoret lämnade affären uppgift på personernas namn och beloppets storlek för vilket vederbörande fick handla. För att lättare kunna ordna det hela och att särskilt under måltidstimmarna hinna expediera alla vad de önskade köpa var det nödvändigt att ordna ett ”kontantsystem”. Min fader beställde härför hos en plåtslagaremästare Rosell, sedermera rådmän i Enköping, ett rätt stort belopp av olika formade s.k. poletter dels av mäsing och dels av zinkplåt med stansade valörer i 2, 5, 10, 25, 50 ören och 1 kronor. Några 1 ören gjordes ej, då de ställde sig för dyra i tillverkning. Dessa utlämnades sedan till kunderna i mån av förskottsbeloppets storlek, som sedan kunde handla ”kontant” för dem, och fingo de av folket namnet ”Hagaplåt”. Detta betalningsmedel blev så uppskattat av allmänheten att såväl brukets mejeri som omkring boende torpare och småbönder godtog det som betalningsmedel för mjölk, smör, ägg och andra lantbruksprodukter emedan affären inlöste all ”plåt” till fulla värdet vid varuköp. Det förekom också att en del ”törstiga” i stadens lilla pantbank belånade eller sålde ”plåt” till 40 % men även enskilda köpte den och betalade 50 å 60 % och sedan sålde den till hagabor med förtjänst, vilka i sin tur handlade i affären för dem till fulla värdet.

När min fader upphörde med sin filial vid Haga blev all ”plåt” inlöst till fulla värdet inom angiven tid. Troligen blev

messingsplåten såld som lump, men en del har blivit kvarliggande och ingen har tänkt vidare på dem. Då firman i år skulle fira sitt sextioårsjubileum, kom jag emellertid att tänka på dem och lät såga några runda masonitskivor, vilka överkläddes med sammet, på vilka mynten sattes upp med nålar, och använde vi dem som dekoration på kontoret och i några skyltfönster, där de väckte mycket uppseende. Ordföranden i Sydsv. Upplands Kulturhistoriska Förening, kapten Lundin, tingade genast på att få en skiva till museet. Det kan också nämnas att firmans grundare fortfarande trots sina 87 år dagligen arbetade på firmans kontor och är mycket vital.

Enköping i maj 1946

Arthur Thulin

Allmänheten kallade alltså dessa polletter för ”plåt”. Ordet syftar väl på materialet, som var billigt i förhållande till de motsvarande mynten av silver och brons. Man kommer dock att tänka på, att ordet plåt fordom hade använts om andra betalningsmedel. Under 1700-talet benämndes ett plåtmynt på 2 daler S. M. en plåt, och namnet överfördes även på sedlar av samma valör. ”Mynttecken” var ju namnet på vad som numera brukar kallas Karl XII:s ”nödmynt”, men den benämningen är troligen Thulins egen.

Polletter med myntvalörer är kända sedan 1600-talet. Stora Kopparbergs Bergslag skall ha gett ut sådana redan 1628. De har varit avsedda för lokal cirkulation. Bergslags polletter 1762–91 kom dock att gälla inom större områden på grund av den då rådande bristen på skiljemynt. Från 1800-talets andra hälft är en del polletter kända, som användes vid utbetalning av löner och som gällde vid inköp hos någon handlande, som samarbetade med brukets eller industrins ägare¹.

”Haga-plåten” utgavs inte på grund av någon myntbrist. Arbetsgivaren vägrade tydligen att betala ut förskotten kontant, och handlanden använde då polletterna för att slippa ett omfattande skrivarbete. I annat fall hade man fått lägga upp ett konto för varje kund och därtill riskerat, att den kontant utbetalda lönen hamnade på annat håll. Det hade varit av intresse att veta, hur ofta lönerna betalades ut. Det bör ha varit en gång i månaden, möjligen var 14:e dag.

1

2

3

4

5

6

Fig. 1. 1 KR. Mässing. Oregelbunden firsiding med avklippta hörn. Höjd 30 mm, största bredd 26 mm. Detta exemplar har ordningsnumret 114. Foto (liksom följande): Inga Krantz.

Fig. 2. 50 öre. Mässing. Rund, diameter 30 mm. Ordningsnummer 137.

Fig. 3. 25 öre. Mässing. Rund, diameter 22 mm. Detta exemplar har ordningsnumret 203.

Fig. 4. 10 öre. Mässing. Kvadrat med avklippta hörn, höjd och bredd 19 à 20 mm. Detta exemplar har ordningsnumret 645.

Fig. 5. 5 öre. Zinkplåt, diameter 31 mm.

Fig. 6. 2 öre. Zinkplåt, diameter 26 mm.

När det gäller betalningsmedel, som i sig själva har ett ringa värde i förhållande till det betalningsvärde, som de gäller för, alltså polletter, sedlar mm, bör dock ännu en omständighet beaktas. Den som ger ut ett sådant, får i själva verket ett lån av mottagaren, och detta lån återbetalas först, då utgivaren löser in betalningsmedlet genom att utföra någon prestation (i detta fall kontant likvid till handlanden). Ett sådant uppskov med likviden kan jämföras med ett räntefritt lån.

Ett betalningssystem som detta kan givetvis missbrukas, men att döma av beskrivningen har så inte skett i detta fall. "Haga-plåtarna" har haft mottagarnas förtroende. Genom att de kom att cirkulera i vidare kretsar, har de i viss mån fått karaktären av mynt, låt vara med lokal användning.

Alla polletterna är ensidiga. Valörerna från 1 kr till 10 öre är utförda av mässing och har individuell numrering, medan de runda polletterna på 5 och 2 öre är utförda av

zinkplåt och saknar nummer. Siffror och bokstäver är instämplade.

Förutom den sats, som hamnade på ett museum, bör "Haga-plåten" ha funnits i några äldre samlingar. Kanske räknas polletterna i dag som anonyma. De saknar ju beteckning för sitt ursprung. Så vitt vi vet, är de hittills obeskrivna, åtminstone i numismatiskt sammanhang.

Polletterna är inte representerade i Kungl. Myntkabinettets, Riksbankens eller Sven Svenssons samlingar. Vi vore mycket tacksamma om de samlare som äger exemplar av dessa polletter ville meddela oss detta, varvid vårt intresse främst inriktar sig på deras ordningsnummer. Skriv gärna till MYNTKONTAKT eller författarna.

1) A W Stiernstedt: Svenska kopparmynt och polletter II sid. 175-179.

Se även vår artikel om polletter i B Ahlström Mynthandel AB:s lista 63, september 1984, sid. 44.

Insänt

Den gamle myntsamlaren låg på sitt yttersta, och den blivande änkan satt vid sängen.

"Åh, om jag bara kunde ta med mig mina mynt", viskade den gamle.

"Vad skulle det tjäna till?" sa gumman och skakade på huvudet. "Dom skulle bara smälta!"

**Köper
Säljer
Värderar**

**KRONANS
MYNT
OCH
FRIMÄRKEN**

ANTIKHALLARNA
Västra Hamngatan 6
411 17 Göteborg

Tel. 031-13 55 81

Lek med mynt

Av Ian Wiséhn

Under 1800-talets slut började man inse att det behövdes en motvikt till de bokliga studierna med dess stillasittande. Gymnastik och exercis infördes i skolorna för att därigenom få en friskare ungdom. Samtidigt med de kroppsliga övningarna började man intressera ungdomen för nyttiga lekar. Böcker skrevs i ämnen som behandlade lekar, trollkonster, gissningslekar, optiska lekar, mekaniska lekar mm.

Sällskapslekar har naturligtvis funnits sedan urminnes tider. Sjalve Gustav II Adolf brukade ibland leka blindbock med sina officerare. En bok som upptar mängder av lekar från den här tiden är: Albert Norman, Ungdomens Bok, gossarnes lekar, Stockholm 1883.

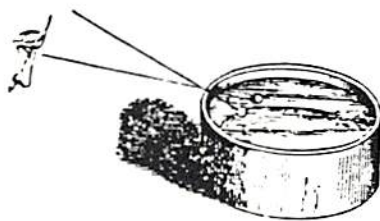
Av de ca 1000 lekarna i boken finns det ett smärre antal som behandlar lekar med mynt. Här nedan beskrives dessa:

Flytande mynt. Läg ett mynt, en ring eller något dylikt glänsande föremål i en djup tallrik eller skål. Låt din vän sedan aflägsna sig så långt, att kanten af skålen jemt och nått skymmer myntet, och slå sedan vatten i skålen. Han får nu se det förut osynliga myntet tydligt och klart; det tyckes till och med ligga högre och synes förstoradt. Att vattendroppen förstorar, funno vi, då mikroskopet afhandlades; att vattnet åstadkommer synvilla, hafva vi dagligen flere exempel på, om vi blott veta gifva akt på dem. Sätter du till exempel en käpp på sned i vatten, synes den just vid ytan albruten.

Om du sätter tvänne knappnålar rätt öfver hvarandra med ungefär sex centimeters afstånd i en träbit och nedsänker denna i vatten, så att den öfversta nålen just ligger i vattenytan, ser du, när du håller ögat i nålarnas riktning, den understa nålen fördubblad. Det hela liknar klorna af en gaffel.

Om du lägger ett silfvermynt, till exempel en krona, i botten af ett spetsglas (helst champanjglas), fyller glaset till två tredjedelar med vatten, lägger först ett papper och sedan en tallrik på glaset samt vänder alltsammans hastigt om, så att glaset med vattnet blir stående omvänt på tallriken, skall du i stället för ett mynt se två, hvaraf det undre ser ut som en tvåkrona, men du bör se det från den sidan af glaset, som är motsatt den, der myntet ligger.

Taga ett mynt ur vattnet utan att våta fingren. Läg ett mynt på en tallrik och slå vatten derpå. Uppsig sedan vattnet i

Flytande mynt.

ett glas så, som nyss är beskrifvet; myntet blir då liggande tort och kan upptagas, hvarefter vattnet utsläppes ur glaset. Du kan äfven lösa denna uppgift genom att tjockt beströ vattenytan med björnmossfrö (nikt). När du neddoppar fingren i vattnet för att upptaga myntet, fäster fröet sig vid fingren och afhåller vattnet från dem.

Två mynts förvandling. Du skaffar dig fyra mynt af lika storlek, men två och två af olika prägel, helst två silfver- och två koppar- eller bronsmynt. På ena sidan affilar du dem till ungefär deras halfva tjocklek, hvarpå du hoplöder två och två olika mynthafvor med de filade sidorna mot hvarandra, så att hvardera dubbelmyntet har utscende af ett enda. Du visar för åskådarne två vanliga mynt, men byter derpå behändigt ut dessa mot dubbelmynten, som du hittills hållit dolda, tar ett af dem i hvardera handen och visar, att du har ett silfvermynt i den ena och ett kopparmynt i den andra. Mynten bör du lägga just der fingren leda mot handen. Då du nu utsträcker armarna och tillsluter händerna, vända sig mynten. När händerna åter öppnas, finna åskådarne, med förvåning, att mynten ombytt plats. Oförmärkt byter du åter ut mynten mot de rätta.

Förtrolladt mynt. Midt på flata handens insida lägger du ett litet mynt och påstår, att det genom en hemlig dragningskraft är fäst vid handen. Du räcker någon en bred och mjuk klädesborste och kan nu lugnt ingå vad om, att han icke kan borsta bort myntet från handen. Ehuru du håller handen alldeles flat, har den likväl i midten så stor fördjupning, att borsten glider öfver myntet utan att kunna borttaga det.

Mynt i pannan. Du tar ett tio- eller tjugufemöre och trycker det fast i pannan på dig sjelf, i det du lutar hufvudet något tillbaka. Myntet quarsitter, men bortfaller, när du skakar på hufvudet. Du säger nu till någon af dina kamrater, som åsett försöket, att du kan fastsätta myntet på honom så, att han ej kan skaka bort det. Du trycker derpå myntet hårdt mot hans panna, men borttar det oförmärkt på samma gång du borttar handen. Kamraten, som fortfarande bibehåller känslan af myntets tryckning, tror, att det ännu sitter kvar, och gör de häftigaste ansträngningar för att skaka

bort det, till allmän förlustelse för de kringstående.

De lättaste gipsafgjutningar äro de af mynt och medaljer. Först måste myntet göras väl rent. Till rengöring af kopparmynt begagnas ammoniak, krita och sprit; silfvermynt rengöras med såpvatten och borste.

För att bilda formen klipper du af papp en liten remsa, dubbelt så bred, som myntet är tjockt, sätter den kring myntet, för ändarna af remsan tätt intill hvarandra och klistrar en pappers- eller linneremsa omkring, så att det hela blir fast och stadigt. För att få gipsen att släppa bstrykes myntet med olja, fett eller starkt tvålvatten. Sedan allt är i ordning, hålles den sirapstjocka gipsvälingen öfver myntet, så att den står upp till pappkanten. Om ett mynt afgjutes, blir afgjutningen naturligtvis fördjupad, men genom att bstryka den med starkt tvålvatten eller olja och åter afgjuta den får du en upphöjd bild. Efter ett par timmar kan papprensans borttagas, men afgjutningen bör ej borttagas förr, än den lossnat af sig sjelf.

Gipsform

Om du vill taga aftryck af en medalj med två olika sidor, fordras en litet vidlyftigare tillställning. Du lägger då medaljen på botten af en fyrkantig ask och verkställer gjutningen. Nu har du ena delen af formen. I denna lägger du medaljen med andra sidan uppåt, bildar af papp en ask kring formen och gjuter å nyo, då du erhåller andra formhalfvan. På det att halfvorna skola passa i hop, kan du, innan andra formhalfvan gjutes, i den undre göra några hak, då öfre formhalfvan följaktligen erhåller motsvarande tappar. Innan öfre formhalfvan gjutes, måste naturligtvis den undre lika som medaljen väl insmörjas med olja eller tvålvatten. Då formen sålunda är färdiggjuten och modellen borttagen, utskär du i båda halfvorna en ränna, som går ända fram till sjelfva formen. Detta blir ingötet. Ett likadant hål bör du äfven göra i närheten deraf för att utsläppa luft.

Boyacá och San Carlos

Ett problem för länder med bara en ordensdekoration är att man förr eller senare når ett läge där man, även med ganska restriktiva principer för utdelning, får en så stor skara innehavare, att dekorationens relativa anseende alltmer sjunker. Det gäller naturligtvis också när man visserligen har flera ordnar att välja mellan, men en av dem är så helt dominerande att det närmast framstår som en deklassering att tilldelas någon av de andra.

Känt exempel på detta senare är franska Hederslegionen. Man har sökt rigoröst skydda dess prestigevärde genom att i ökad utsträckning istället använda andra dekorationer.

Till hundraårsminnet av det viktiga slaget vid Boyacá den 7 augusti 1819 mellan frihetshjälten Simón Bolívar och den spanska kolonialmakten instiftades 1919 Colombias i Europa mest kända ordensdekoration. I några svenska uppslagsverk har man, trots flera påpekanden, sedan länge envisats med att kalla den Boyacaorden, någon gång åtminstone Boyacáorden. Rätt namn är alltså Boyacáorden. Dess ordensband har de storcolombianska färgerna gult, blått och rött (jfr MYNTKONTAKT 1983:4-5, s 112).

Redan efter ett trettioårigt år var det tydligt, att man vid utdelning av utmärkelsen ifråga hade tillämpat väl frikostiga principer. Risken började bli påtaglig för en depreciering av dess internationella värde.

Mot denna bakgrund – men också av andra och mera närliggande skäl – beslöt man under en för Colombia ovanlig militärdiktatur 1949–1958 att skaffa sig "en Nationalorden avsedd att hedra in- och utländska medborgare, civila och militära, som har gjort sig värda Statens tacksamhet, eller vilka Colombia önskar utmärka av särskilda skäl".

Ett dekret nr 2397 utfärdades i Bogotá den 16 augusti 1954 av diktatorn, generallöjtnant Gustavo Rojas Pinilla, president 1953–1957, och kontraserades av utrikesminister Evaristo Sourdis. Enligt dess art 1 fick den nya orden namnet Orden Nacional de "San Carlos" (ColSCO).

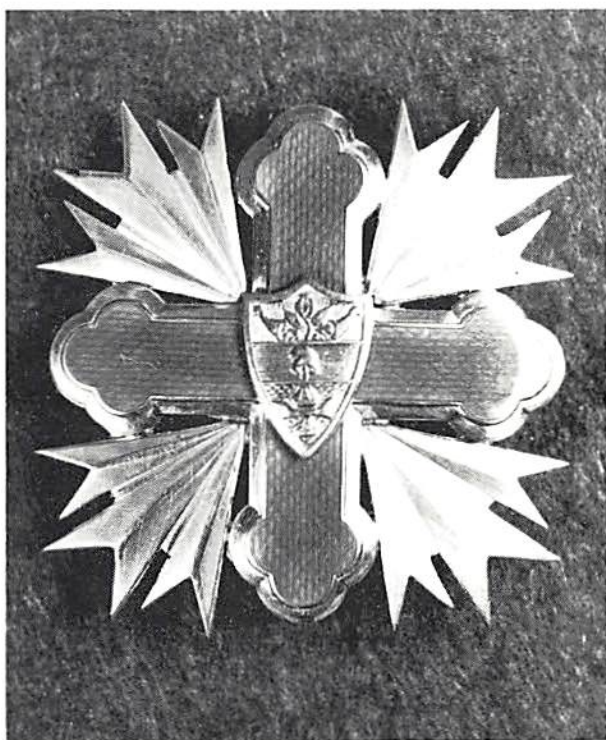

Foto: JAN-LEO, Ystad

Namnet syftar på ett av ärkedionkonen don Francisco Porras Mejía, d 1604, grundlagt palats i Bogotá, sedermera i tur och ordning jesuitseminarium, offentligt bibliotek och truppförläggning. År 1828 blev det bostad för Bolívar och hans Manuela Sáenz. Natten den 25 september utspelades där det kända drama, då hon räddade sin älskade från att mördas vid en sammansvärjning. I bara nattskjortan måste Bolívar ta sig ut ur sitt sovrum och ned på den obebakade gatan utanför.

Under de svåra oroligheter den 9 april 1948 som ledde till såväl diktaturen som den långa perioden av "violencia", satte demonstranter eld på byggnaden. Den restaurerades dock två år senare och skulle då bli säte för utrikesministeriet. Ombyggnadsarbeten i presidentbostaden gjorde det emellertid nödvändigt att den åter fick fungera som sådan under drygt tjugofem år.

Colombias president är stormästare för San Carlosorden med utrikesministern som storkansler.

Något påminnande om danska Dannebrogorden med dess "storkommendör", avsedd för furstliga personer, närmast det egna kungahuset, har San Carlosorden enl art 9

två former av storkors. Det första, med guldkraschan, reserveras för "statschefer, f d respektive nyvalda sådana samt colombianska kardinaler".

Det mera traditionella storkors (se bilden) där kraschanen har silverstrålar, kan tilldelas "ambassadörer, regeringsledamöter, marskalkar, generaler inom det colombianska försvaret, generallöjtnanter, amiraler, prinsar av regerande furstehus, colombianska diplomater och andra in- och utländska medborgare vars rang motsvarar de nu nämndas".

Därutöver finns fyra lägre grader: Storofficer, kommandör, officer och riddare.

Storofficersgraden kan förlänas bl a talman i parlamentet, ordförande i högsta domstolen och ärkebiskop. I övrigt följer man väsentligen internationellt mönster.

Axelbandet för storkors är enligt art 19 "ett hundra mm brett i smaragdgrön färg, vid sidokanterna två gula ränder med grönt emellan, var och en två mm bred".

Kraschanen, femtiofem × femtiofem mm har "i guld en schweizer-sköld med samma emblem som nationalvapnet", d v s en frygisk

mossa över vad som i själva verket är Panamánäset, centrum för Bolívars tilltänkta storcolombianska imperium.

Färger och emblem är genomgående för övriga grader med sedvanliga mindre och smalare band etc.

San Carlosorden torde hittills främst ha begagnats internt och i relationerna med Latinamerika i övrigt. Antalet svenska medborgare som har mottagit den är synnerligen begränsat.

Hans E Sköld

MYNT NYTT

ENGLAND

Royal mint ger nu ut ett £ 5-(pund) guldmunt i perfekt ocirkulerad kvalitet. Detta mynt är dessutom samlarvänligt förpackat i ett plastetui. Detta finurliga sätt att förpacka myntet garanterar, att det inte oavsiktligt når cirkulationen, vilket gör att alla framtida samlare kan fröjdas åt ett vackert exemplar.

För att verkligen understryka vilket noggrant arbete som är nedlagt på myntet återfinns man på dess framsida en kvalitetsmärkning, nämligen bokstaven U på en upphöjd platta. Det har i samlarkretsar länge varit önskvärt med en kvalitetsmärkning, så att man verkligen kan vara säker på vad man köper. Ja och varför inte? I många branscher är detta sedan länge införd. Myntet, som innehåller 1.177 troy oz rent guld, kommer att säljas till en kurs som ligger 10 till 25% över dagskursen på guld. Som med alla andra samlarutgåvor kommer upplagan att vara starkt begränsad; endast 25 000 exemplar kommer att utbjudas till försäljning i hela världen.

1984 års upplaga av detta mynt kommer bara att vara den första i serien av årligen utkommande mynt om £ 5.

Myntet kommer som alla tidigare andra mynt att på åtsidan prydas av Arnold Machins porträtt men från och med 1985 kommer man att använda en annan modellering, som är utförd av Raphael Maklouf.

Frånsidan bär den traditionella bilden av Sankt Görän och draken.

Intresserade kan med fördel vända sig direkt till myntverket: The Royal Mint, Llantrisant, Mid Glamorgan CF7 8YT, Storbritannien. Tekniska data: myntet är präglat i 22 karat (916/1000) med en vikt av 39,94 gram och diameter om 36,02 millimeter.

Lite kort historik om £ 5-myntet kan ges i sammanhanget. Under Georg III (1760–1820) reformerades det engelska myntväsendet i samband med att myntverket flyttade till nya lokaler i Tower Hill 1816. Guldmuntet guinea ersattes med en sovereign (£ 1-), som hade 20 shillings värde, och silvermynt med lägre metallvärde än det nominella började präglas. Frånsidans design med St. Görän och draken utformades av Benedetto Pistrucci. England fick guldmuntfot!

Myntreformen från 1816 är intressant också ur andra synvinklar; i och med flyttandet av myntverket övergav man det gamla präglingsättet för hand eller i press.

Ångdrivna präglingsmaskiner – tillverkade av Boulton och Watt – infördes, vilket resulterade i att mynten fick en betydligt bättre teknisk kvalitet samt att myntningen ökade avsevärt.

De brittiska silvermynten från 1816 och fram till i dag (bortsett från halferown) är fortfarande giltiga betalningsmedel, då de är präglade enligt samma viktstandard.

Fempundsmuntet, som avsåg att ersätta fem guineas, utgavs för första gången i rent cirkulationssyfte 1887, vilket också var drottning Viktorias guldjubileum.

Ytterligare två utgåvor avsedda för cirkulation följde snart, nämligen från år 1893 och – under Edvard VII – år 1902.

Nämnas skall också det att både före och efter dessa präglingar i cirkulationssyfte utgavs speciella proofpräglade 5-pundsmunt; dessa användes dock endast till att delas ut vid representation och för liknande syften.

R. D.

Om du vill göra en fråga om ett mynt eller något annat föremål i din egen eller någon annans samling eller om du vill diskutera någon uppgift i den numismatiska litteraturen, så skriv till FRÅGESPALTEN.

Skicka helst med ett tydligt foto av föremålet. Avritningar, blyerts kalkeringar och sådant duger inte.

Men skicka inte in frågor rörande *samlarvärdet* på dina föremål. Frågor om värdet besvaras inte.

Skriv helst på maskin och bara på en sida av papperet. Under-teckna med namn och adress: anonyma brev publiceras inte.

Suomalaiset lukijamme voivat, jos niin haluavat, kirjoittaa kysymyksensä suomeksi. Me käänämme mielellämme kysymykset suomesta ruotsiksi.

Botanistmedaljer till museet i Göteborg

Då jag kände göteborgsprofessorn Carl Skottsberg ganska väl, kan jag försäkra, att hans porträtt på Carells medalj av år 1940 är mycket lyckat. På medaljens framsida ser man den del av jordklotet där Stilla havet och Södra

Två berömda botaniker porträtterade på medaljer. Carl Skottsberg (G. Carell) och Carl von Linné (E. Lindberg efter W. Runeberg)
Foto Sören Håkanlind.

ishavet är belägna, och det syftar liksom den avbildade växten och omskriften på Skottsbergs insatser som botanisk forskare och geograf. REGNA FLORÆ PERVAGATUS betyder "Vida bevandrad i Floras riket."

Skottsberg blev världsbekant sedan han som ung kandidat deltagit i Svenska sydpolsexpeditionen med Antarctic 1901-03 och författat redogörelsen för äventyrets dramatiska slut, då fartyget efter långvarig nöd i drivis och storm gick till botten. Rapporten blev tryckt i Ord och Bild 1904 och senare i översättning till sex olika språk.

1915 fick han i uppdrag av Göteborgs stad att uppgöra plan för en botanisk trädgård, 1919 var han denna storstilade anläggnings förste chef. Han är kanske vår tids göteborgare som blivit mest uppmärksammas med hedersdoktorat, äretitlar och prismedaljer för vetenskapliga förtjänster.

Iskalle tog guld

Hemkommen från sina antarktiska bedrifter fick Skottsberg smeknamnet Iskalle. När han avled 1963 efterlämnade han en förnäm samling medaljer av guld, silver och brons, tacknämligt belysta av diplom och adresser. Dessa föremål har nu av Skottsbergs efterlevande maka Inga, född Reuter, donerats till Göteborgs historiska museum att där förvaras som slutet enhet i mynt- och medaljavgdelningen.

Det förefaller mig att den avbildade medaljen över Skottsberg själv väl försvarar sin plats mot bakgrund av Fysiologiska sällskapets i Lund stora guldmedalj över Linné. En annan Linnémedalj i guld är Linné-sällskapets i London, tilldelad Skottsberg 1959. Av Svenska vetenskapsakademien fick han 1947 dess guldmedalj över J.A. Wahlberg, modellerad av Adolf Lindberg och vägande 170 g. Den stora Retzius-medaljen, utgiven av Svenska sällskapet för antropologi och geografi, också av A. Lindberg, saknas inte här, ej heller Linnean Society's hundraårsmedalj 1958. Av guld och med dekor i blå emalj är Francisco Moreno-plaketten utgiven av universitetet La Plata. Erik Lindbergs vackra medaljer för Svenska turistföreningen och för Sällskapet Idun pryder i hög grad sin plats i denna göteborgska donation.

Man får hoppas att det inte dröjer så länge, förrän denna personhistoriskt intressanta medaljsamling blir utställd till allmänt beskådande.

Harald Wideen

Fornsigtuna funnet?

Under ledning av David Damell från riksantikvarieämbetet har ett antal amatörarkeologer arbetat invid Signhildsbergs herrgård, Håtuna socken i Uppland. Sitt nuvarande namn fick platsen på 1670-talet; innan dess hette den Fornsigtuna, även så i ett påvebrev från 1100-talet. Vid herrgården finns ett stort fornlämningsområde: husgrundsterasser, en stor kulle ("Signhildsbur") och några gravfält.

Fornminnesinventeringen har redan beskrivit området (1983-84), innan provgrävningarna startade med hjälp av hembygdsfolk från flera upplandsföreningar. Förre landsantikvarien Alf Nordström, som markröjde på 1970-talet, deltog också. Vad man åsyftade var dels att göra en fosfatkartering med vars hjälp områdets storlek kunde fastställas – och i någon mån bosättningsintensitet – dels få fram datering på bosättningarna genom punktvisa undersökningar i terrasserna. Dessutom ville man gärna veta vad "Signhildsbur" haft för funktion.

Provmaterialet är ännu ej färdig-analyserat, varför vi får vänta ännu en tid på C 14- och fosfatkarteringen. I en av terrasserna påträffades spik, keramik m m av klart förhistorisk typ. En annan gav nästan inga fynd alls. En stor byggnad – möjligen med golv av kullersten – har stått nära "Signhildsbur", som i ösregn en av de sista grävningdagarna visade sig innehålla en mur, ca 1,5 m bred, som troligen varit fundament för en träfästning, en slags motte-anläggning, aldrig tidigare utgrävd i Sverige. Vidare undersökningar sker i vår. Ett TV-reportage av Dag Stålsjö kommer att sändas i maj. Under hösten förra året skrevs rätt mycket i DN, Upsala N T m fl, som våra läsare måhända observerat.

Anledningen att redaktionen tagit in detta referat av David Damells artikel i FoF, personaltidning för riksantikvarieämbetet och statens historiska museer (1984:14) är, att det mesta som rör Sigtuna med omgivning är av värde för dem som debatterar vår tidigaste myntning och var den ägde rum. Få se om man träffar på något av numismatiskt intresse i vår....

Ett bankfönster i numismatikens tjänst

Det är inte längre enbart myntkabinetten världen över, som genom tillfälliga utställningar sprider kunskap om numismatikens olika fält. Även bankvärlden ställer numera upp.

En bank som helhjärtat gått in här för är sparbanken i Köln. Banken har skapat begreppet "Das Fenster in der Halle" (Fönstret i hallen) för sin insats på detta område. Banken började härmed 1954 och firade alltså förra året 30-årsjubileum härav med särskilda arrangemang. De av banken i "fönstret" anordnade tillfälliga utställningarna har alltsedan starten letts av den kände numismatikern Tyll Kroha. Under de trettio åren har arrangerats inte mindre än 120 specialutställningar (banken har nämligen en permanent numismatisk utställning). Förteckningen över desamma är intresseväckande och inspirerande läsning. Titlarna spänner över alla de områden, som vi vill inrymma i begreppet numismatik, tex "Schmuck aus Münzen", "Goethe und sein Lebenskreis im Medaillenbild", "Numismatik und Astrologie", "Frühformen des Geldes - Vorformen der Münze", "Geld aus dem Reiche des weissen Elefanten" och "Bildnisse berühmter Herrscherinnen auf ihren Münzen".

Även Norden har berörts, genom titlarna "1000 Jahre skandinavische Münzen" och "Christina von Schweden - Numismatisches Portrait einer Königin".

Banken hämtar utställningsobjekten från offentliga och privata samlingar. Banken ställer emellertid inte blott ut objekten utan ger om varje utställning ut en liten broschyr som i bild och ord behandlar ändamålet med utställningen och som gratis tillställs varje besökare. Det till redaktionen inkomna materialet visar en fin standard på introduktionerna.

Den som har sina vägar förbi Köln bör inte missa "Das Fenster" eller att hos banken be om några exemplar av deras utställningsbroschyrer.

Det är att hoppas, att vårt KMK i en snar framtid skall få nya, utökade lokaler, så att dess och det med KMK förenade bankmuseets skatter kan - på samma sätt som i Köln -

föras ut till en bredare publik. När den dagen kommer, bör det kunna vara en uppgift för Ekström- och Svensson-stiftelserna att stödja det tryckta ordets spridning och kanske även sponsra specialutställningarnas rundvandringar till våra läns museer - till heder för stiftelsernas upphovsmän och uppmuntran för de lokalt arbetande numismatiska krafterna.

Genomläsningen av Kristina-katalogen födde inom mig tanken, att 300-årsminnet 1989 av Kristinas död borde tas till utgångspunkt för en numismatisk storsatsning. Vilken medaljutställning skulle det inte bli! Hennes egna medaljer under mer än 50 år är en fascinerande kavalkad! Lagg därtill medaljer över de män (och kvinnor) från samhällets olika skikt och från hela Europa som under krig och fred samlades kring henne. Vilken imponerande och i skilda hänseenden lärorik samling skulle inte *det* bli! Här finns för stiftelserna något verkligt substansiellt att satsa pengar på! Är inte tiden nu inne att satsa på ett "corpus"-arbete över Kristina-tidens medaljkonst? Men för medaljernas fängslande yttre bör inte mynten glömmas - kopparmyntningen är värd en egen exposé.

Friskt vågat, hälften vunnet! Planering är tidskrävande!

NUF

Liten rättelse

Robert Olofsson har påpekat, att ett fel insmög sig på s 286 i MYNTKONTAKT/SNT 1984:9/10. Han påpekade där, att det tog *tre* och ett halvt år innan de nya mynten kom ut i cirkulation. Dvs. så skulle det ha stått, tyvärr stod det "ett och ett halvt", vilket som de flesta vet, inte är korrekt. (Tävlingen beslöts hösten 1973 och mynten började växlas ut först under 1977, även om de första har årtalet 1976.)

Kolbjørn Skaare,

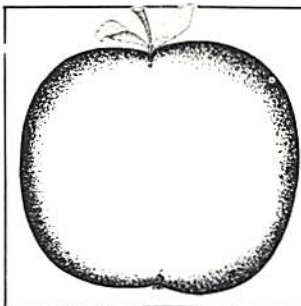
Dr. phil. och bestyrer för Universitetets Myntkabinett i Oslo, har utnämnts till professor i numismatik vid Oslo Universitet från 1 januari. Han behåller samtidigt sin befattning som chef för myntkabinetttet. Redaktionen gratulerar hjärtligt.

Storbritannien reformerar

Som en konsekvens av att man infört ett mynt om £ 1 i Storbritannien - av flera typer, se MYNTKONTAKT/SNT 1984:3, s 107 - upphörde nyligen tillverkningen av sedlar i denna valör. Sedvanliga klagomål över att denna fullt logiska reform genomförts på grund av det sjunkande penningvärdet har inte uteblivit. Meddelandet avser de av Bank of England utgivna sedlarna. Hur det gått med de få sedelutgivande bankerna i Skottland - om de följt med eller inte - vet redaktionen inte i skrivande stund. Isle of Man, som har eget parlament, skall i vanlig ordning anta eller förkasta reformen.

Myntreform i Danmark

Våra grannländer har ju länge legat före oss när det gäller att dra helt naturliga slutsatser av den fortgående inflationen, dvs. dra in låga valörer och prägla högre dylika. Medan vi ännu väntar på vår 10-krona, har Nationalbanken i Danmark framlagt ett förslag, enligt vilket valörerna under 25 öre försvinner helt. 50 öre återkommer och skall i likhet med 25 öre vara kopparfärgad; 1, 2 och 5 kronor får silverfärg, 10 kronor blir i gulmetall, och *samtliga* får minskat format. Dessutom tillkommer 20 kronor, även den i gulmetall.

STRÄNGNÄS TRYCKERI AB

BOX 13, 152 01 STRÄNGNÄS TELEFON 0152-16020

Numismatisk frågesport vid SNF:s julfest 1984-12-12

Lösning på frågorna kommer i nästa nummer. De som inte deltog i julmötet kan pröva sina kunskaper!

Fråga 1: 15 öres mynt har inte präglats alltför ofta i Sverige, faktiskt endast ett enda år. Vilket?

- 1. 1563
- X. 1543
- 2. 1573

Svar:

Fråga 2: Har i Norrköping någonsin präglats mynt?

- 1. Ja, år 1626
- X. Ja, år 1648
- 2. Nej, aldrig

Svar:

Fråga 3: Carl Johann Hedlinger, den framstående medaljkonstnären, bördig från Schweiz och verksam i Sverige på 1700-talet, tog som sitt "valspråk":

- 1. Precis
- X. Exakt
- 2. Lagom

Svar:

Fråga 4: Ett av världens mest spridda mynt är Maria Theresia talern som präglats i oerhörda mängder och använts ända in i vår tid. Vilket årtal bär detta mynt?

- 1. 1770
- X. 1780
- 2. 1790

Svar:

Fråga 5: Efter medeltidens slut talar vi inom svensk mynthistoria om två hertigars myntningar – Hertig Karls och Hertig Johans. Vem var Hertig Johans pappa?

- 1. Erik XIV
- X. Johan III
- 2. Karl IX

Svar:

Fråga 6: Världens allra äldsta mynt som utgavs i Mindre Asien c:a 650 f Kr var tillverkade i en metallblandning som benämns elektron. Vad består denna blandning av?

- 1. guld och brons
- X. silver och brons
- 2. guld och silver

Svar:

Fråga 7: Privatbanksedlar utgavs i Sverige under i det närmaste 75 år. Men när?

- 1. 1850–1924
- X. 1830–1904
- 2. 1860–1934

Svar:

Fråga 8: Ett stort guldmynt, Rose Ryal (4 dukater), med förebilder i England och Frankrike har under en svensk regent präglats i en av våra dåvarande besittningar. Regent/ort?

- 1. Kristina/Riga
- X. Karl XI/Reval
- 2. Gustav II Adolf/Elbing

Svar:

Fråga 9. Den största enskilda utbetalning av plåtmynt man känner till gjordes år 1741 av banken i Stockholm. Summan på kvittot angavs på fyra olika sätt:

- 3.000.000 dahler kopparmynt
- Een million dahler sølwermynt
- Ettusend gånger tusend dahler sølwer
- ??

Vilket var det fjärde sättet?

- 1. Een tunna guld
- X. Fem tunnor guld
- 2. Tie tunnor guld

Svar:

Fråga 10. Svensk koppar har använts i flera andra länders mynt. Så t ex är fallet med mynttypen Stuyver på 1750-talet. I vilket land myntades detta mynt?

- 1. Nederländerna
- X. Portugal
- 2. Spanien

Svar:

Fråga 11. Kanske får vi 500 kr sedlar under år 1985. När senast hade vi utgivning av sedlar med nominalen 500?

- 1. Aldrig tidigare
- X. På 1870-talet
- 2. På 1910-talet

Svar:

Fråga 12: 1500-talets svenska guldmyntning är inte särskilt omfattande. Ofta ingår ordet gyllen i beteckningen för dessa guldpräglingar. Vilken av nedanstående benämningar står ej för ett guldmynt i den svenska myntserien?

- 1. Gyllen
- X. Ungersk gyllen
- 2. Krongyllen

Svar:

Fråga 13. Hur många typer av 10 kr mynt präglades under Gustav V?

- 1. Två
- X. Endast en
- 2. Inga alls

Svar:

LYCKA TILL!

Torbjörn Sundquist

10-kronorsmyntet igen

I skrivelse till regeringen av den 13 december har Myntverket föreslagit, att den nya tiokronan skall slås i en legering av 92% koppar, 6% aluminium och 2% nickel, vilket ger en gul färg. Diametern föreslås bli 23 mm, vikten 8 gram, vilket skulle ge en tjocklek om ca 2,7 mm. En utredning om problemen med nickellergi ingår i skrivelsen. Myntverket understryker också betydelsen av att vikten blir så låg som möjligt. Vidare säger man:

"Mynten karaktäriseras i första hand av format, vikt och metallinnehåll men myntens prägel är också av betydelse för möjligheten att identifiera dem. De svenska myntens prägel har dock vid åtskilliga tillfällen ändrats med bibehållande av format och färg. För att det föreslagna 10-kronorsmyntets mått, vikt och densitet skall stämma överens fordras dock en hög relief och en lämplig fördelning av metallen i myntet. Myntets prägel är också såväl estetiskt som tillverkningstekniskt beroende av myntets dimensioner. Med hänsyn till den korta tid som gått sedan myntverket fått del av regeringens beslut den 1 november 1984 (beslutet inkom till verket den 19 november) kan myntverket ännu inte presentera något förslag till prägel. Detta bör emellertid enligt myntverkets mening inte förhindra att myntverkets förslag till dimensioner, vikt och legering behandlas av regeringen.

Myntverket anser det som meningslöst att ge ut ett 10-kronorsmynt för cirkulation vid sidan om 10-kronorssedlarna. Om bankofullmäktige inte omprövar sin i brevet den 25 augusti 1983 till regeringen redovisade uppfattningen att 10-kronorsvalören skall bibehållas som sedel finns enligt myntverkets uppfattning ingen anledning att ge ut ett 10-kronorsmynt såvida inte en stark opinion för mynt i stället för sedel föreligger från de yrkesmässiga hanterarna av stora kvantiteter penningmedel."

Sistnämnda uppfattning delas helt visst av varje erfaren penninghistoriker!

FRÅGE- SPALTEN

Hej
Jag skriver till er tidning med en fråga. Jag samlar äldre silvermynt och ser en hel del PUTSADE, som har behandlats med typ silverputs, som man håller sig för att köpa. Nu undrar jag, om man kan få en naturlig yta på dessa mynt på kemisk väg.

Jag har hört att man kan skicka in mynt till myntkabinettet i Stockholm och få dessa behandlade (eller kan man laborera själv?) och i så fall kostar det pengar och hur mycket?

Vet av en ÖRTUG 1534 ca 1/1+ som är putsad, lönar det sig att försöka?

Urban Malm

Svar:

Felaktigt behandlade mynt kan vara svåra att återställa till ett ursprungligt, naturligt eller snyggt patinerat skick. Eftersom det inte är känt hur myntet är putsat eller med vilket putsmedel, är det omöjligt att ge anvisning om åtgärd.

Man skall emellertid inte laborera själv; då kan skadan bli värre, utan kontakta Riksantikvarieämbetet, tekniska institutionen, metallkonserveringen (08/783 90 00) så skall vi försöka återställa ytan på myntet.

Kostnaden är beroende av arbetsinsatsen.

Gunnel Werner

Antikvarie vid tekniska institutionen, metallkonserveringen.

HÅKAN WESTERLUND

Mynthandel

**KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR • MEDALJER**

*Spec. sedlar
Betalar bra för sedlar
före 1930*

Vasagatan 42
111 20 STOCKHOLM
Tel. 08/11 08 07

FÖRENINGAR

FAGERSTABYGDENS MYNTKLUBB sammanträder första helgfria måndagen i varje månad (utom juli och augusti) på Västanfors Industriens matsal kl 19.00.

GÖTEBORGS NUMISMATISKA FÖRENING. Lokal: Traktören, Köpmansgatan, Göteborg. Kl 19.00 den 11/2. Antiksektionen 20/2. Lokal Schackspelets Hus, Haga Kyrkogata 3, Göteborg.

HALMSTADS MYNTKLUBB. Lokal: Gerekegården, Kyrkogatan 11, Halmstad. Möten den 4/3, 1/4, 6/5, 3/6 med början kl 19.00. Övriga upplysningar: N-E Ericsson, tel 035/12 96 76.

HÖÖRS MYNTKLUBB har möte med auktion i Höörs Plåts matsal 14/2 (årsmöte), 14/3, 11/4 och 9/5. Upplysningar: Evert Olofsson 0413/221 51.

KALMAR MYNTKLUBB har möten första helgfria måndagen i varje månad (utom juli och augusti) kl 19.00 i SE-banken, Storgatan 17, Kalmar. Upplysningar: tel 0480/136 61, 115 84. Auktioner varje gång.

KATRINEHOLMS MYNTKLUBB har möten första helgfria onsdagen i varje månad på restaurang Storstugan, Stortorget 1, Katrineholm. Upplysningar: tel 0150/210 45 el 151 00.

KLARÄLVDALENS MYNTSAMLARE. Månadsmöte den 17/2 kl 16.00 på Rådastrand. Föredrag, frågesport, auktioner m m. Upplysningar: 0563/407 25.

KRISTIANSTADORTENS NUMISMATISKA FÖRENING har möte med auktion på Hemgården, Norretullsvägen 9, Kristianstad, den 22/2, 22/3, 19/4, 17/5, 14/6 och 19/7. Listor och upplysningar gm Ingvar Nilsson 044/713 28.

LUNDS NUMISMATISKA FÖRENING. Lokal: Utbildningshuset, Studentlitteratur, Åkergränd 1. Upplysningar: tel 046/12 25 93.

MYNTKLUBBEN NICOPIA har möten andra måndagen i varje månad på Pensionärgården, V Trädgårdsgatan 57, Nyköping. Upplysningar: tel 0155/134 29, 671 54, 128 41. Fastställda dagar, våren 1985: 11/2, 11/3, 15/4, 13/5.

NUMISMATISKA FÖRENINGEN ÖRESUND kommer att under 1985 hålla månadsmöten med auktioner i lokalen BORGEN i Helsingborg följande tisdagar: 5/2, 5/3, 2/4 och 7/5 samt 3/9, 1/10, 5/11 och 3/12.

NÄSSJÖ MYNTKLUBB har möten med auktion på restaurang TERAS-SA, Rådhusorget 23 Nässjö den 26/2, 26/3, 23/4, 28/5, 27/8, 24/9, 29/10 och 26/11 kl 19.00. Upplysningar: tel 0383/158 35 kl 07.00–09.00.

SAMLARKLUBBEN NUMIS, Skellefteå har möten första torsdagen i varje månad i NV-huset, konferensrummet. Upplysningar: tel 0910/186 80.

SANDVIKEN-GÄVLE MYNTKLUBB håller möten i Valbo Kommunhus kl 19 den 6/2, 6/3, 3/4, 8/5 och 5/6. Upplysningar: tel 026/13 11 77.

SKARABORGS NUMISMATISKA FÖRENING. Övriga upplysningar: Björn Carlsson, tel 0500/802 44.

SKÅNES NUMISMATISKA FÖRENING, Malmö har möten 28/2, 28/3, 25/4, 30/5, 26/9, 31/10 och 28/11 i IOGT-lokalen, Engelbrektsgratan 20, 2 tr. kl 19.30. Mynten visas i auktionslokalen från 18.30 samt i klubblokalen de två föregående tisdagarna kl 19–21. Klubblokalen Kungsgatan 38 A, Malmö håller öppet varje tisdag kl 19–21 under september–maj.

SÖDRA DALARNAS MYNTKLUBB sammanträder första torsdagen efter den 15 i varje månad kl 18.30 i Rembostugan, Hedemora. Upplysningar: tel 0226/562 78.

TRELLEBORGS MYNTSAMLARKLUBB har möte andra måndagen i månaden kl 18.30 i Söderslätt Sparbanks samlingsal, C B Friisgatan 4 A, Trelleborg. På programmet står auktioner, föredrag, lotteri m m. Upplysningar: tel 0410/345 44.

TÄLJE MYNTKLUBB, Södertälje har möten i Wendelas rum, biblioteket Luna kl 19.00 den 14/2, 14/3, 11/4 och 9/5. Upplysningar: tel 0755/619 38, 313 14, 664 75.

UPPSALA MYNTKLUBB sammanträder på Skandia, Drottninggatan 1 A den 19/2 (auktion), 19/3 och 23/4. Upplysningar: 018/11 50 00.

VETLANDA NUMISMATISKA FÖRENING har möte med auktion den 22/2, 29/3, 26/4, 30/8, 27/9, 25/10 och 29/11 kl 19.15 på IOGT-logen Standard, Tomasgatan 34, Vetlanda. Anordnar Myntets Dag på Vetlanda Stadshotell 17/3. Upplysningar: tel 0383/158 35 kl 07.00-09.00.

VILLSTADORTENS MYNTKLUBB, Smålandsstenar, har möte andra måndagen i varje månad utom juni, juli och augusti. Föredrag o dyl följs av auktion. Upplysningar: tel 0345/112 95.

VÄRENDIS NUMISMATISKA FÖRENING, Växjö har möte på Röda Korset, Hovsgatan 11. Program ej meddelat.

VÄSTERÅS MYNTKLUBB har möten på Jakobsgatan 13 A kl 19.00 den 6/2 Anders Lindblom: Polletter, 6/3 Frågetävling och auktion, 3/4 Medlemmar i myntklubben: Myntepisoder, 8/5 Visning av L. O. Lagerqvists diabilserie över svenska mynt, 5/6 bytesafton med auktion. Närvarolotteri vid varje möte. Upplysningar: tel 021/11 15 57.

ÖREBRO NUMISMATISKA FÖRENING har möte med auktion onsdagar kl 19.00 den 27/2, 27/3 och 24/4, Järntorgsgatan 3. Upplysningar: tel 019/13 73 54 o 13 52 13.

KARLSKRONA MYNTHANDEL

Lennart Bertilsson
Hantverkargatan 11
371 35 KARLSKRONA

KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR • MEDALJER

Öppet månd-fred 10-17
tel 0455/81373

Adressändring!

Använd postens adressändringsblankett, som du sänder till:

MYNTKONTAKT
Svenska
Numismatiska
Föreningen
Östermalmsgatan 81
114 50 STOCKHOLM

AUKTIONER

SVERIGE

Februari

21 AB Stockholms Auktionsverk

April

20/21 Ahlströms Mynthandel AB, Stockholm
26 AB Stockholms Auktionsverk

Maj

20/21 Svenska Numismatiska Föreningen
(endast medlemmar)

UTLÄNDSKA

Februari

27/28 München, Hirsch

Mars

1 München, Hirsch
2/ 3 Oslo, Riibe
13/14 London, Spink
19/20 Luzern, Hess

April

29/30 Lanz, München

PLÅTMYNT till salu ur vårt lager

P1	KRISTINA. 1 daler SM 1649. (1/1+)	9.500:-
	SM 100. RR. Korroderad	
P2	KARL XII. 2 daler SM 1710. (1)	2.000:-
	SM. 154. Sjöfynd?	
P3	-, 1 daler SM 1710. SM 172. (1+)	3.200:-
	Repa	
P4	-, 1 daler SM 1715. SM 179	1/1+ 3.500:-
P5	-, 2 daler SM 1716. KANON- (1+)	8.000:-
	METALL. SM 201. Ett hörn viktjusterat	
P6	ULRIKA ELEONORA. 4 daler (1+/01)	10.000:-
	SM 1720. SM 14. Hack på fältet	
P7	-, 1 daler SM 1720. SM 20	1+/01 7.500:-
P8	FREDRIK I. 2 daler SM 1733. (1/1+)	2.800:-
	SM 223	
P9	-, 1 daler SM 1740. SM 261. (1/1+)	1.500:-
	Ärgfläckar	
P10	-, 1/2 daler SM 1729. SM 281. (1+)	1.800:-
	Kantskada	
P11	-, 1/2 daler SM 1731. SM 283. (1)	1.000:-
	Ärgad	

B. AHLSTRÖMS MYNTHANDEL AB

Kungsgata 28-30
Box 7662, 103 94 STOCKHOLM
Tel. 08-14 02 20, 10 10 10

Ny Mynthandel i Stockholm

Vi har övertagit Hirsch Mynthandels lokaler på Malmskillnadsgatan 29 i Stockholm.

Gamla och Nya kunder hälsas välkomna.

VI KÖPER OCH SÄLJER

- Mynt
- Sedlar
- Medaljer
- Ordnar
- Numismatisk Litteratur
- Fickur
- Guld och Silver

Vi har förnärvarande ett stort urval av Svenska och Norska Mynt.

Selins Mynthandel AB

Malmskillnadsgatan 29
111 57 STOCKHOLM
Tel. 08-11 50 81, 11 52 23

Sveriges Mynthandlares Förening

är sedan 1973 en etablerad sammanslutning av mynthandlare, för närvarande 18 företag i tio olika städer i landet. Föreningen är ensam i sitt slag i Sverige. Samtliga företag är medlemmar i Svenska Numismatiska Föreningen.

Föreningens medlemmar har skrivit under uppropet mot myntförfalskningar, vilket innebär att någon handel med kopior eller förfälskningar ej förekommer.

Inom föreningen finns en reklamationsnämnd. Till denna nämnd kan samlare av numismatiska objekt vända sig, om de anser sig felaktigt behandlade av någon medlem i Sveriges Mynthandlares Förening vid köp eller försäljning av mynt eller andra numismatiska objekt.

Medlemsmatrikel erhålles kostnadsfritt på begäran:

Sveriges Mynthandlares Förening
Box 19507
104 32 Stockholm
Tel. 08/34 34 23